

Z A K O N

O OSNOVAMA SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se osnove sistema predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, i to: ciljevi obrazovanja i vaspitanja, način i uslovi za obavljanje delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, vrste programa obrazovanja i vaspitanja, osnivanje, organizacija, finansiranje i nadzor nad radom ustanova obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: ustanova), kao i druga pitanja od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja

Član 2.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavlja se kao predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje.

Sistemom obrazovanja i vaspitanja obezbeđuju se:

- 1) dostupnost obrazovanja i vaspitanja;
- 2) mogućnost za obrazovanje i vaspitanje pod jednakim uslovima i na ekonomski nedovoljno razvijenim područjima, kao i u socijalno, odnosno kulturno manje podsticajnim sredinama;
- 3) kvalitetno obrazovanje i vaspitanje, koje osigurava sticanje jezičke, matematičke, naučne, umetničke, kulturne, zdravstvene, ekološke i informatičke pismenosti, neophodne za život u savremenom i složenom društvu;
- 4) obrazovanje i vaspitanje koje odgovara stepenu razvoja i uzrastu deteta, odnosno učenika;
- 5) jednaka mogućnost za obrazovanje dece i učenika sa smetnjama u razvoju;
- 6) podsticanje učenika za sticanje što višeg nivoa obrazovanja i što većeg uključenja u proces doživotnog učenja;
- 7) maksimalna horizontalna i vertikalna pokretljivost u okviru sistema obrazovanja i vaspitanja.

Način obavljanja delatnosti obrazovanja i vaspitanja propisan je ovim zakonom i posebnim zakonima u oblasti obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: posebni zakon).

Ciljevi obrazovanja i vaspitanja

Član 3.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavlja se radi obezbeđivanja i iznalaženja optimalnih uslova za formiranje individualnih i socijalnih svojstava dece, učenika i odraslih kojima se doprinosi njihovom ukupnom razvoju, razvoju demokratskog društva, kao i svetu koji se menja.

Ciljevi obrazovanja i vaspitanja jesu:

- 1) razvoj intelektualnih kapaciteta i znanja dece i učenika nužnih za razumevanje prirode, društva, sebe i sveta u kome žive, u skladu sa njihovim razvojnim potrebama, mogućnostima i interesovanjima;
- 2) podsticanje i razvoj fizičkih i zdravstvenih sposobnosti dece i učenika;
- 3) osposobljavanje za rad, dalje obrazovanje i samostalno učenje, u skladu sa načelima stalnog usavršavanja i načelima doživotnog učenja;
- 4) osposobljavanje za samostalno i odgovorno donošenje odluka koje se odnose na sopstveni razvoj i budući život;
- 5) razvijanje svesti o državnoj i nacionalnoj pripadnosti, negovanju tradicija i kultura;
- 6) omogućavanje uključivanja u procese evropskog povezivanja;
- 7) razvijanje svesti o značaju zaštite i očuvanja prirode i životne sredine;
- 8) usvajanje, razumevanje i razvoj osnovnih socijalnih i moralnih vrednosti demokratski uređenog, humanog i tolerantnog društva;
- 9) uvažavanje pluralizma vrednosti i omogućavanje, podsticanje i izgradnja sopstvenog sistema vrednosti i vrednosnih stavova koji se temelje na načelima različitosti i dobrobiti za sve;
- 10) poštovanje prava dece, ljudskih i građanskih prava i osnovnih sloboda i razvijanje sposobnosti za život u demokratski uređenom društvu;
- 11) razvijanje kod dece i učenika etničke i verske tolerancije, jačanje poverenja među decom i učenicima i sprečavanje ponašanja koja narušavaju ostvarivanje prava na različitost;

- 12) razvijanje i negovanje drugarstva i prijateljstva, usvajanje vrednosti zajedničkog života i podsticanje individualne odgovornosti.

Pravo na obrazovanje i vaspitanje

Član 4.

Svako ima pravo na obrazovanje i vaspitanje.

Građani Republike Srbije jednaki su u ostvarivanju prava na obrazovanje i vaspitanje, bez obzira na pol, rasu, nacionalnu, versku i jezičku pripadnost, uzrast, fizičku i psihičku konstituciju, socijalno i kulturno poreklo, imovno stanje, političko opredeljenje ili drugo lično svojstvo.

Osnovno obrazovanje obavezno je i besplatno.

Lica sa smetnjama u razvoju, odrasli i lica sa posebnim sposobnostima imaju pravo na obrazovanje i vaspitanje koje uvažava njihove posebne obrazovne i vaspitne potrebe, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Obavljanje delatnosti

Član 5.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavlja ustanova, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Na osnivanje i rad ustanova iz stava 1. ovog člana primenjuju se propisi o javnim službama.

Obrazovno-vaspitni rad

Član 6.

U ustanovi obrazovno-vaspitni rad obavljaju: nastavnik, vaspitač, stručni saradnik, pomoćni nastavnik i drugo lice, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Lice iz stava 1. ovog člana, kao i drugi zaposleni u ustanovi dužni su da svojim radom i ukupnim ponašanjem doprinose ostvarivanju ciljeva obrazovanja i vaspitanja.

Zaposleni u ustanovi ostvaruje prava, obaveze i odgovornosti u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju radni odnosi u državnim organima.

Upotreba jezika

Član 7.

Obrazovno- vaspitni rad ostvaruje se na srpskom jeziku.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na maternjem jeziku. Izuzetno on se može ostvarivati i na srpskom jeziku.

Obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi i na stranom jeziku, u skladu sa posebnim zakonom.

Obrazovno-vaspitni rad za lica koja koriste jezik znakova izvodi se na jeziku znakova i pomoću sredstava tog jezika.

Evidencija i javne isprave

Član 8.

Ustanova vodi propisanu evidenciju i izdaje javne isprave, u skladu sa posebnim zakonom.

Lični podaci upisani u evidenciju prikupljaju se, obrađuju, čuvaju i koriste za potrebe obrazovno-vaspitnog rada i dostavljaju ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo) za obavljanje zakonom utvrđenih poslova.

Za potrebe naučnoistraživačkog rada i prilikom izrade statističkih analiza, lični podaci koriste se i objavljuju na način kojim se obezbeđuje zaštita identiteta učesnika obrazovanja i vaspitanja.

Javna isprava i isprava izdata suprotno ovom i posebnom zakonu - ništava je.

Nadzor

Član 9.

Nadzor nad primenom ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

II. RAZVOJ, OBEZBEĐIVANJE I UNAPREĐIVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

1. Saveti

Vrste saveta

Član 10.

Radi praćenja, omogućavanja razvoja i unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja Vlada Republike Srbije (u daljem tekstu: Vlada) obrazuje:

- 1) Prosvetni savet - za predškolsko, osnovno i srednje opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje,
- 2) Savet za stručno obrazovanje - za srednje stručno obrazovanje i vaspitanje, obrazovanje odraslih, stručno osposobljavanje i obuku;
- 3) Savet za usaglašavanje stavova u obrazovanju - za usaglašavanje stavova u obrazovanju od republičkog značaja.

Saveti iz stava 1. ovog člana dužni su da međusobno sarađuju i da prilikom razmatranja pitanja koja su od zajedničkog interesa usklađuju svoje stavove.

Kada saveti razmatraju pitanja koja čine deo politike Republike Srbije (u daljem tekstu: Republika) u oblasti obrazovanja i vaspitanja dužni su da obezbede usaglašene stavove sa odgovarajućim institucijama u čijoj su nadležnosti pitanja razvoja visokog i drugih oblika obrazovanja.

Saveti su dužni da podnose Vladi izveštaj o svom radu najmanje jedanput godišnje.

Sredstva za tekuće rashode i rad saveta, osim za plate, obezbeđuju se u budžetu Republike.

Saveti donose poslovnik o svom radu.

Sastav Prosvetnog saveta

Član 11.

Prosvetni savet ima predsednika i 29 članova, koje imenuje Vlada, na vreme od šest godina.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, polovini članova prvoimenovanog sastava Prosvetnog saveta mandat traje tri godine.

Predsednik i članovi Prosvetnog saveta imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka u oblasti predškolskog, osnovnog, opšteg srednjeg i umetničkog obrazovanja, kao i u oblasti nauke, umetnosti, sporta, ekologije, zaštite ljudskih prava i standardizacije.

Tri člana Prosvetnog saveta Vlada imenuje na predlog reprezentativnih sindikata.

Nadležnost Prosvetnog saveta

Član 12.

Prosvetni savet:

1) predlaže ministru nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar):

- (1) opšte osnove predškolskog programa;
- (2) opšte osnove školskog programa;
- (3) opšte osnove vaspitnog programa;
- (4) posebne osnove školskog programa za osnovno, opšte srednje i umetničko obrazovanje i vaspitanje;

- (5) poseban program osnovnog obrazovanja i vaspitanja u inostranstvu;
 - (6) program završnog ispita u osnovnoj školi;
 - (7) program opšte i umetničke mature u srednjoj školi, po pribavljenom mišljenju saveta nadležnog za pitanja razvoja visokog obrazovanja;
 - (8) program ispitivanja učenika radi provere ishoda obrazovanja na republičkom nivou;
 - (9) program uvođenja u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika i program polaganja ispita za licencu;
 - (10) program osposobljavanja nastavnika i vaspitača za rad sa decom i učenicima sa smetnjama u razvoju;
 - (11) standarde ostvarenosti ishoda u obrazovanju i ocenjivanja učenika;
 - (12) standarde znanja, veština i sposobnosti za profesiju nastavnika i vaspitača;
 - (13) standarde za akreditaciju studijskog programa za obrazovanje nastavnika i vaspitača i programa za dopunsko obrazovanje nastavnika;
 - (14) standarde za akreditaciju dela studijskog programa za obrazovanje nastavnika kojim se stiče pedagoška, psihološka i metodička osposobljenost;
 - (15) standarde prostora, opreme i nastavnih sredstava u predškolskom, osnovnom, opštem srednjem i umetničkom obrazovanju i vaspitanju;
 - (16) standarde za ostvarivanje posebnih programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- 2) daje mišljenje Vladi, Ministarstvu i drugim organima i organizacijama o:
- (1) zakonima i drugim aktima kojima se na strateški način uređuje i planira oblast obrazovanja i vaspitanja;
 - (2) opštim pitanjima obrazovanja i vaspitanja;
 - (3) usaglašenosti obrazovnog sistema sa evropskim uporednim sistemima obrazovanja;
 - (4) stanju u oblasti obrazovanja i vaspitanja i pravcima razvoja na svim nivoima obrazovanja;
 - (5) kriterijumima za vrednovanje rada ustanova;
 - (6) standardima znanja, veština i sposobnosti za direktora;
 - (7) kriterijumima za odobravanje udžbenika;
 - (8) kriterijumima za akreditaciju programa stručnog usavršavanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;

3) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o obrazovanju.

Prosvetni savet jednom godišnje dostavlja Narodnoj skupštini mišljenje o stanju u oblasti obrazovanja i vaspitanja i pravcima razvoja na svim nivoima obrazovanja.

Sastav Saveta za stručno obrazovanje

Član 13.

Savet za stručno obrazovanje ima predsednika i 20 članova, koje imenuje Vlada na vreme od šest godina.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, polovini članova prvoimenovanog sastava Saveta za stručno obrazovanje mandat traje tri godine.

Predsednik i članovi Saveta za stručno obrazovanje imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka u oblasti stručnog obrazovanja, kao i u oblasti nauke, ekologije, privrede, zapošljavanja i standardizacije.

Tri člana Saveta za stručno obrazovanje Vlada imenuje na predlog reprezentativnih sindikata.

Nadležnost Saveta za stručno obrazovanje

Član 14.

Savet za stručno obrazovanje:

1) predlaže ministru:

- (1) posebne osnove školskog programa po vrstama i obrazovnim profilima srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja;
- (2) listu obrazovnih profila;
- (3) program stručne mature;
- (4) program završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja u dvogodišnjem trajanju;
- (5) programe specijalističkog i majstorskog obrazovanja i ispita;
- (6) standarde znanja, veština i sposobnosti za akreditaciju programa stručnog osposobljavanja i obuke;
- (7) standarde prostora, opreme i nastavnih sredstava srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja;
- (8) standarde za ostvarivanje programa stručnog osposobljavanja i obuke;

2) daje mišljenje Vladi, Ministarstvu i drugim organima i organizacijama o:

- (1) zakonima i drugim aktima kojima se na strateški način uređuje i planira oblast stručnog obrazovanja i vaspitanja;
 - (2) opštim pitanjima stručnog obrazovanja i vaspitanja;
 - (3) nomenklaturi zanimanja;
 - (4) standardima za akreditaciju studijskog programa za obrazovanje nastavnika i programa za dopunsko obrazovanje nastavnika;
 - (5) usaglašenosti sistema stručnog obrazovanja i vaspitanja sa evropskim uporednim sistemima obrazovanja;
 - (6) stanju u oblasti stručnog obrazovanja i vaspitanja i pravcima razvoja;
- 3) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o obrazovanju.

Savet za usaglašavanje stavova u obrazovanju

Član 15.

Savet za usaglašavanje stavova u obrazovanju ima 22 člana, koje imenuje Vlada na vreme od dve godine, a predsedavajućeg bira Savet za svaku sednicu.

Po dva člana Saveta za usaglašavanje stavova u obrazovanju predlažu za:

- 1) Republiku - Vlada;
- 2) autonomnu pokrajinu - izvršno veće;
- 3) jedinice lokalne samouprave - asocijacija gradova i opština;
- 4) nacionalne manjine - nacionalni saveti nacionalnih manjina;
- 5) tradicionalne crkve i verske zajednice - ministarstvo nadležno za poslove vera;
- 6) osnivače ustanova čiji su osnivači druga pravna i fizička lica - zajednički predstavnici;
- 7) stručna udruženja nastavnika - zajednički predstavnici;
- 8) univerzitete - zajednički predstavnici;
- 9) učenike - zajednica učeničkih parlamenata;
- 10) roditelje - zajednički predstavnici saveta roditelja;
- 11) zaposlene - reprezentativni sindikati.

Nadležnost Saveta za usaglašavanje stavova u obrazovanju

Član 16.

Savet za usaglašavanje stavova u obrazovanju razmatra, zauzima stavove i daje mišljenje ministru o:

- 1) zakonima u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 2) zakonima kojima se uređuje finansiranje delatnosti obrazovanja i vaspitanja;
- 3) budžetu Republike u delu koji se odnosi na obrazovanje i vaspitanje;
- 4) obrazovnoj strategiji;
- 5) inicijativama koje pokreću Vlada, drugi organi, organizacije, zajednice, stručna društva i zastupljene strukture u Savetu;
- 6) drugim pitanjima, u skladu sa aktom o obrazovanju.

Savet može uvek da podnese Vladi, odnosno Ministarstvu inicijativu za rešavanje određenih pitanja.

2. Centri

Vrste centara

Član 17.

Radi obezbeđivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja Republika osniva ustanove za obavljanje razvojnih, savetodavnih, istraživačkih i stručnih poslova u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, i to:

- 1) Centar za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Centar za evaluaciju);
- 2) Centar za odobravanje programa u obrazovanju (u daljem tekstu: Centar za akreditaciju);
- 3) Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju;
- 4) Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih;
- 5) Centar za umetničko obrazovanje i vaspitanje;
- 6) Centar za razvoj programa obrazovanja i vaspitanja i udžbenika;
- 7) Centar za obrazovanje lica kojima je potrebna posebna društvena podrška.

Akt o osnivanju centra iz stava 1. ovog člana donosi Vlada.

Centar u svom sastavu može da ima organizacione jedinice.

Na osnivanje, organizaciju i rad centra primenjuju se propisi o javnim službama.

O promeni naziva, sedišta i statusnoj promeni centra odlučuje Vlada.

Na statut i godišnji plan i program rada centra saglasnost daje Vlada.

Centar podnosi Vladi izveštaj o svom radu najmanje jedanput godišnje.

Za osnivanje i rad centra sredstva se obezbeđuju u budžetu Republike.

Stručni timovi

Član 18.

Centar obrazuje posebne stručne timove za pojedina pitanja, iz reda istaknutih stručnjaka.

Članovi stručnog tima biraju se na osnovu konkursa, na način i po postupku propisanim statutom centra.

Nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku izabranom na osnovu konkursa iz stava 2. ovog člana miruje radni odnos na radnom mestu sa koga odsustvuje, za vreme rada u stručnom timu.

Centar za evaluaciju

Član 19.

Centar za evaluaciju obavlja stručne poslove koji se odnose na: pripremu programa završnog ispita u osnovnom i opšte mature u srednjem obrazovanju i vaspitanju; pripremu kriterijuma za vrednovanje ostvarenosti ishoda obrazovanja; učestvovanje u pripremi kriterijuma za vrednovanje rada nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i ustanova; obavljanje nacionalnih i međunarodnih testiranja i ispitivanja znanja učenika, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar za akreditaciju

Član 20.

Centar za akreditaciju obavlja stručne poslove koji se odnose na akreditaciju na osnovu utvrđenih standarda: predškolskog programa, studijskog programa za obrazovanje nastavnika i vaspitača, studijskog programa dopunskog obrazovanja za nastavnika, programa obuke za direktora, programa stručnog osposobljavanja i obuke, organizacija za stručno

usavršavanje nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika i obavlja druge stručne poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju

Član 21.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju obavlja stručne poslove koji se odnose na: razvoj, praćenje i osiguranje kvaliteta rada i stručnosti nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika i direktora u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju; standarde znanja, veština i sposobnosti potrebnih za nastavničku profesiju i za profesionalno napredovanje; licencu i registar licenci; akreditaciju i vrednovanje programa za stručno usavršavanje; učestvovanje u ostvarivanju međunarodnih programa u oblasti profesionalnog usavršavanja, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Član 22.

Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih obavlja stručne poslove koji se odnose na: razvoj, praćenje i osiguranje kvaliteta stručnog obrazovanja; pripremu standarda srednjeg stručnog obrazovanja, stručnog osposobljavanja i obrazovanja odraslih; programe stručne mature, završnog ispita i ispita stručne osposobljenosti; listu obrazovnih profila i programe obrazovanja po vrsti i obrazovnim profilima srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja; standarde znanja i veština za zanimanja; ostvarivanje međunarodnih projekata u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih; akreditaciju programa posebnog stručnog usavršavanja i osposobljavanja nastavnika stručnih predmeta, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar iz stava 1. ovog člana u obavljanju odgovarajućih poslova pribavlja i mišljenje strukovnih udruženja srednjih škola.

Centar za umetničko obrazovanje i vaspitanje

Član 23.

Centar za umetničko obrazovanje i vaspitanje obavlja stručne poslove koji se odnose na: podsticanje razvoja umetničkog obrazovanja; pripremu standarda obrazovanja u oblasti umetnosti, obrazovnih profila, modula, modela i programa stručnog usavršavanja nastavnika umetničkih predmeta; ostvarivanje međunarodnih projekata u oblasti umetničkog obrazovanja, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar za razvoj programa obrazovanja i vaspitanja i udžbenika

Član 24.

Centar za razvoj programa obrazovanja i vaspitanja i udžbenika obavlja stručne poslove koji se odnose na: pripremu opštih i posebnih osnova programa obrazovanja i vaspitanja; unapređivanje, vrednovanje i primenu opštih i posebnih osnova programa u sistemu obrazovanja i vaspitanja; pripremu standarda za udžbenike i plana udžbenika; ocenu udžbenika u postupku odobravanja, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Centar za obrazovanje lica kojima je potrebna posebna društvena podrška

Član 25.

Centar za obrazovanje lica kojima je potrebna posebna društvena podrška (lica sa smetnjama u razvoju, mentalnim oštećenjima, obolela od sistemskih bolesti, sa stečenim invaliditetom, telesni invalidi) obavlja stručne poslove koji se odnose na: planiranje i koordiniranje aktivnosti vezanih za njihovo obrazovanje na svim nivoima obrazovanja i osposobljavanje za rad; ustanovljavanje baze podataka, evidentiranje i njihovo povezivanje; izradu programa i metoda rada za lica kojima je potrebna posebna društvena podrška; izradu programa za saradnju sa roditeljima; izradu kriterijuma za programe stručnog usavršavanja nastavnika i vaspitača za rad sa licima kojima je potrebna posebna društvena podrška; stvaranje pozitivnog odnosa javnog mnjenja i tolerancije prema ovim licima, kao i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Rad saveta i centara

Član 26.

Savet, odnosno centar nadležan za predlaganje, odnosno pripremu podzakonskih akata koje donosi ministar, dužan je da ove poslove obavi po inicijativi, odnosno zahtevu ministra ili Vlade. Postupak pokreće ministar dostavljanjem inicijative odgovarajućem centru.

Centar stručno priprema odgovarajući materijal i dostavlja ga ministru u datom roku.

Inicijativu sa materijalom iz stava 2. ovog člana ministar dostavlja nadležnom savetu na razmatranje.

Savet je dužan da utvrdi predlog akta iz stava 1. ovog člana najkasnije u roku od tri meseca od dana prijema inicijative sa materijalom.

Ako savet u roku iz stava 4. ovog člana ne utvrdi predlog, ministar može da donese podzakonski akt bez predloga saveta.

Saveti, odnosno centri mogu uvek da podnesu inicijativu ministru, odnosno Vladi za rešavanje određenih pitanja iz svoje nadležnosti.

3. Ministarstvo

Nadležnost Ministarstva

Član 27.

U oblasti obrazovanja i vaspitanja Ministarstvo, naročito:

- 1) planira i prati razvoj obrazovanja i vaspitanja;
- 2) stara se o obezbeđivanju sredstava namenjenih ustanovama i za posebne razvojne programe i kontroliše njihovo korišćenje;
- 3) vrši nadzor nad radom ustanova i centara;
- 4) vodi bazu podataka o obrazovanju i vaspitanju;
- 5) stara se o usklađivanju obrazovnog sistema sa sistemima obrazovanja i vaspitanja u Evropi.

Školska uprava

Član 28.

Za obavljanje stručno-pedagoškog nadzora, davanje podrške razvojnom planiranju i osiguranju kvaliteta rada ustanova i obavljanje drugih poslova utvrđenih zakonom, u Ministarstvu se obrazuju organizacione jedinice za obavljanje tih poslova van sedišta Ministarstva - školske uprave, u skladu sa zakonom.

Ministarstvo u okviru školske uprave:

- 1) obavlja stručno-pedagoški nadzor u ustanovama;
- 2) koordinira stručno usavršavanje nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika, direktora i sekretara ustanove;
- 3) daje podršku razvojnom planiranju, razvoju predškolskog i školskog programa i osiguranju kvaliteta obrazovanja;
- 4) učestvuje u pripremama plana razvoja obrazovanja i vaspitanja za područje za koje je obrazovana školska uprava i prati njegovo ostvarivanje;
- 5) održava i ažurira bazu podataka o obrazovanju i vaspitanju i stara se o nesmetanom protoku podataka u okviru jedinstvenog informacionog sistema Ministarstva;
- 6) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

III. USTANOVE I DRUGE ORGANIZACIJE

Vrste ustanova

Član 29.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavljaju:

- 1) u predškolskom vaspitanju i obrazovanju - predškolska ustanova (u daljem tekstu: dečji vrtić);
- 2) u osnovnom obrazovanju i vaspitanju - osnovna škola, osnovna škola za obrazovanje odraslih, osnovna muzička, odnosno baletska škola i osnovna škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju;
- 3) u srednjem obrazovanju i vaspitanju - srednja škola, i to: gimnazija (opšta i specijalizovana), stručna škola, mešovita škola, umetnička škola, srednja škola za obrazovanje odraslih i srednja škola za učenike sa smetnjama u razvoju.

Škola može da obezbeđuje smeštaj i ishranu učenika (u daljem tekstu: škola sa domom).

Obrazovni programi ustanova

Član 30.

Dečji vrtić ostvaruje predškolski program, a može da ostvaruje i posebne predškolske programe, odnosno prilagođene programe za decu sa smetnjama u razvoju i druge programe, u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovna škola ostvaruje školski program, a može da ostvaruje i prilagođen školski program za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju, poseban školski program za muzičko i baletsko obrazovanje, poseban školski program za obrazovanje odraslih, vaspitni program za učenike u školi sa domom i druge programe, u skladu sa posebnim zakonom.

Srednja škola ostvaruje školski program opšteg, stručnog i umetničkog obrazovanja, a može da ostvaruje i: prilagođen školski program za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju, poseban školski program za muzičko i baletsko obrazovanje, poseban školski program za obrazovanje odraslih, vaspitni program za učenike u školi sa domom, program specijalističkog i majstorskog obrazovanja, program stručnog osposobljavanja, obuke i druge programe, u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovna škola može da ostvaruje i predškolski program, a srednja umetnička škola i škola za učenike sa smetnjama u razvoju i školski program osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Osnivanje

Član 31.

Ustanovu može da osnuje Republika, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, drugo pravno ili fizičko lice.

Republika, odnosno autonomna pokrajina može da osnuje posebnu ustanovu - vežbaonicu, koja je nastavna baza univerziteta, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Mreža ustanova

Član 32.

Broj i prostorni raspored ustanova čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, prema vrsti i strukturi, planira se aktom o mreži ustanova.

Ustanova se osniva u skladu sa aktom o mreži ustanova.

Akt o mreži dečjih vrtića i osnovnih škola donosi skupština jedinice lokalne samouprave, na osnovu kriterijuma koje utvrdi Vlada.

Saglasnost na akt o mreži osnovnih škola daje Ministarstvo.

Akt o mreži srednjih škola donosi Vlada na osnovu:

- 1) broja i uzrasta učenika na određenom području;
- 2) specifičnosti područja (brdsko-planinsko, prigranično, nedovoljno razvijeno, nacionalno mešovito područje);
- 3) razvojne specifičnosti područja na osnovu utvrđenih potreba za zapošljavanje;
- 4) dostupnosti i jednakih uslova za sticanje obrazovanja i vaspitanja;
- 5) obezbeđenosti komunikacije;
- 6) finansijskih mogućnosti Republike.

Uslovi za osnivanje, početak rada i obavljanje delatnosti

Član 33.

Ustanova može da se osnuje, da počne sa radom i da obavlja delatnost obrazovanja i vaspitanja ako ima:

- 1) dovoljan broj dece, učenika, odnosno učesnika u obrazovanju odraslih;

- 2) program obrazovanja i vaspitanja;
- 3) prostor, opremu, nastavna sredstva i nastavnike, vaspitače i stručne saradnike, u skladu sa propisanim standardima;
- 4) obezbeđena sredstva za osnivanje i rad;
- 5) obezbeđene higijensko-tehničke uslove, u skladu sa zakonom i propisima kojima se uređuje ova oblast.

Ustanova čiji je osnivač drugo pravno ili fizičko lice može da počne sa radom i da obavlja delatnost obrazovanja i vaspitanja ako, osim uslova iz stava 1. ovog člana, ima garanciju poslovne banke da su obezbeđena i sredstva za tri godine rada škole, odnosno za godinu dana rada dečjeg vrtića.

Osnivač ustanove ne može da bude fizičko lice koje je osuđivano za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci.

Bliže uslove iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Izdvojeno odeljenje ustanove

Član 34.

Ustanova obavlja delatnost u svom sedištu.

Ustanova čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave može da obavlja delatnost van sedišta, organizovanjem izdvojenog odeljenja, uz saglasnost Ministarstva.

Izdvojeno odeljenje nema svojstvo pravnog lica.

Na organizovanje i rad izdvojenog odeljenja primenjuju se odredbe ovog i posebnog zakona.

Verifikacija ustanova

Član 35.

Ustanova može da počne sa radom kada se utvrdi da ispunjava uslove za osnivanje i početak rada i dobije rešenje o verifikaciji.

Zahtev za verifikaciju sadrži: naziv, sedište i vrstu ustanove, program obrazovanja i vaspitanja, jezik na kome će se ostvarivati obrazovno-vaspitni rad, razloge i opravdanost osnivanja i uslove koje obezbeđuje osnivač za početak rada i obavljanje delatnosti. Uz zahtev se dostavljaju akt o osnivanju ustanove i dokazi o ispunjenosti uslova iz člana 34. ovog zakona.

O zahtevu za verifikaciju ustanove odlučuje Ministarstvo najkasnije u roku od tri meseca od podnošenja zahteva.

Rešenje o zahtevu za verifikaciju ustanove konačno je.

Proširena delatnost ustanove

Član 36.

Ustanova može da obavlja i drugu delatnost koja je u funkciji obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: proširena delatnost), pod uslovom da se učenici angažuju u okviru praktične nastave i da se radom nastavnika ne ometa ostvarivanje delatnosti obrazovanja i vaspitanja.

Proširena delatnost ustanove može da bude davanje usluga, proizvodnja, prodaja i druga delatnost kojom se unapređuje ili doprinosi racionalnijem i kvalitetnijem obavljanju obrazovanja i vaspitanja.

Odluku o proširenju delatnosti donosi organ upravljanja ustanove, uz saglasnost Ministarstva.

Odluka o proširenju delatnosti ustanove čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave sadrži i plan prihoda koji će se ostvariti i izdataka za obavljanje te delatnosti, način angažovanja učenika i zaposlenih i način raspolaganja i plan korišćenja ostvarenih sredstava, u skladu sa propisima koji regulišu budžetski sistem.

Statusne promene i promene naziva i sedišta

Član 37.

Ustanova može da vrši statusne promene, promenu naziva ili sedišta.

Odluku o statusnoj promeni ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost osnivača.

Odluku o promeni naziva ili sedišta ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost osnivača, a kada je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, uz saglasnost Ministarstva.

Škola ne može da vrši statusne promene, promenu naziva ili sedišta u toku nastavne godine.

Zabrana rada ustanove

Član 38.

Kada organ nadležan za obavljanje poslova upravnog, odnosno stručno-pedagoškog nadzora utvrdi da ustanova ne ispunjava propisane uslove za rad ili ne obavlja delatnost na propisani način, kao i u slučaju obustave rada organizovane suprotno zakonu, odrediće joj rok za ispunjenje

uslova, odnosno otklanjanje nepravilnosti u obavljanju delatnosti i o tome će obavestiti osnivača.

Kada ustanova čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ne postupi po nalogu organa iz stava 1. ovog člana, odnosno kada organ upravljanja ne obavlja poslove iz svoje nadležnosti, a nadležni organ jedinice lokalne samouprave ne preduzme mere u skladu sa zakonom, ni posle propisanog roka za otklanjanje nepravilnosti, Ministarstvo prethodno preduzima sledeće mere:

- 1) razrešava direktora i postavlja vršioca dužnosti direktora;
- 2) razrešava dužnosti organ upravljanja i imenuje privremeni organ upravljanja.

Vršilac dužnosti direktora ustanove i privremeni organ upravljanja dužni su da ispune uslove, odnosno otklone utvrđene nepravilnosti, u roku koji odredi Ministarstvo.

Vršilac dužnosti direktora i privremeni organ upravljanja obavljaju poslove iz svoje nadležnosti do izbora, odnosno imenovanja novog, a najduže godinu dana.

Ako vršilac dužnosti direktora ustanove i privremeni organ upravljanja ne otklone utvrđene nepravilnosti u smislu st. 1. do 3. ovog člana, Ministarstvo zabranjuje rad ustanove.

Ukidanje ustanove

Član 39.

Ustanova se ukida u skladu sa zakonom.

Učenici škole koja se ukida imaju pravo da završe započeto obrazovanje u drugoj školi koju odredi Ministarstvo.

Strana ustanova

Član 40.

Ustanovu može da osnuje strano pravno ili fizičko lice radi ostvarivanja programa obrazovanja i vaspitanja koji nisu doneti na osnovu ovog zakona, ako je program akreditovan u inostranstvu, ako ispunjava uslove iz člana 33. stav 1. tač. 3) do 5) i st. 2. i 3. ovog zakona i dobije odobrenje Ministarstva.

Isprava koju izda učeniku ustanova iz stava 1. ovog člana radi ostvarivanja prava na rad i dalje obrazovanje u Republici - nostrifikuje se, odnosno vrši se njena ekvivalencija, u skladu sa posebnim zakonom.

Druga organizacija

Član 41.

Druga organizacija, odnosno fizičko lice, može da obavlja poslove iz delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja i da ostvaruje akreditovane posebne programe predškolskog vaspitanja i obrazovanja, stručnog osposobljavanja i obuke, ako ispunjava propisane standarde za ostvarivanje posebnih programa i dobije odobrenje Ministarstva.

Standarde iz stava 1. ovog člana i standarde znanja, veština i sposobnosti za akreditaciju programa stručnog osposobljavanja i obuke propisuje ministar.

Registar

Član 42.

Ministarstvo vodi evidenciju (u daljem tekstu: registar):

- 1) ustanova koje obavljaju delatnost obrazovanja i vaspitanja, kao i proširenu delatnost;
- 2) drugih organizacija i fizičkih lica koja obavljaju poslove u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja ili ostvaruju akreditovane posebne programe stručnog osposobljavanja ili obuke;
- 3) akreditovanih programa stručnog osposobljavanja i obuke.

Sadržaj i način vođenja registra propisuje ministar.

Autonomija ustanove

Član 43.

Pod autonomijom ustanove podrazumeva se pravo na:

- 1) donošenje statuta, programa obrazovanja i vaspitanja, razvojnog plana, godišnjeg programa rada ustanove i pravila ponašanja u ustanovi;
- 2) planiranje stručnog usavršavanja i profesionalnog razvoja nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika;
- 3) izbor zaposlenih i predstavnika zaposlenih u organ upravljanja i stručni organ;
- 4) uređivanje unutrašnje organizacije i rada stručnih organa;
- 5) saradnju sa drugim ustanovama, preduzećima i organizacijama.

Odgovornost ustanove za bezbednost dece i učenika

Član 44.

Ustanova je dužna da propiše mere, način i postupak zaštite i bezbednosti dece, odnosno učenika za vreme ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada i drugih aktivnosti koje organizuje ustanova, u saradnji sa nadležnim organom jedinice lokalne samouprave.

Ustanova je dužna da sprovodi mere iz stava 1. ovog člana.

Pravila ponašanja u ustanovi

Član 45.

U ustanovi se neguju odnosi međusobnog razumevanja i uvažavanja ličnosti dece, učenika, zaposlenih i roditelja.

Zaposleni imaju obavezu da svojim radom i ukupnim ponašanjem doprinose razvijanju pozitivne atmosfere u ustanovi.

Ponašanje u ustanovi i odnosi dece, učenika, zaposlenih i roditelja uređuju se pravilima ponašanja u ustanovi.

Zabrana diskriminacije i stranačkog organizovanja

Član 46.

U ustanovi su zabranjene aktivnosti kojima se ugrožavaju, omalovažavaju ili diskriminišu grupe i pojedinci po osnovu rasne, nacionalne, jezičke, verske ili polne pripadnosti, fizičke ili psihičke konstitucije, uzrasta, socijalnog i kulturnog porekla, imovnog stanja, odnosno političkog opredeljenja, kao i podsticanje takvih aktivnosti.

Pod diskriminacijom deteta, odnosno učenika smatra se svako neposredno ili posredno pravljenje razlika ili njihovo povlađivanje, isključivanje ili ograničavanje, čiji je cilj sprečavanje ostvarivanja prava, smanjenje prava ili prestanak jednakog tretmana deteta, odnosno učenika.

U ustanovi je zabranjeno fizičko nasilje i vređanje ličnosti dece, učenika i zaposlenih.

U ustanovi nije dozvoljeno stranačko organizovanje i delovanje i korišćenje prostora ustanove u te svrhe.

Statut ustanove

Član 47.

Ustanova ima statut.

Statut je osnovni opšti akt ustanove, kojim se bliže uređuju organizacija, način rada, upravljanje i rukovođenje u ustanovi i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Razvojni plan ustanove

Član 48.

Ustanova ima razvojni plan.

Razvojni plan ustanove jeste strateški plan razvoja ustanove koji sadrži prioritete u ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada, plan i nosioce aktivnosti za svaku školsku godinu, kriterijume i merila za vrednovanje planiranih aktivnosti i druga pitanja od značaja za razvoj ustanove.

Razvojni plan donosi organ upravljanja, na predlog stručnog aktiva za razvojno planiranje, za period od tri do pet godina.

U postupku provere kvaliteta rada ustanove vrednuje se ostvarivanje razvojnog plana ustanove.

Sredstva ustanove

Član 49.

Zemljište, zgrade i druga sredstva koja su stečena, odnosno koja steknu ustanove čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, jesu u državnoj svojini i koriste se za obavljanje delatnosti utvrđene ovim zakonom.

Strukovno povezivanje

Član 50.

U funkciji unapređivanja srednjeg obrazovanja škole mogu da se međusobno povezuju u strukovna udruženja.

Na osnivanje, organizaciju i rad udruženja iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju propisi koji se odnose na poslovna udruženja.

Strukovna udruženja imaju pravo davanja mišljenja o obrazovnim profilima, o udžbenicima i o drugim pitanjima od značaja za rad udruženih škola.

IV. ORGANI USTANOVE

Organi ustanove

Član 51.

Ustanova ima organe upravljanja, rukovođenja, stručne i savetodavne organe, u skladu sa ovim zakonom, osnivačkim aktom i opštim aktom.

Prilikom utvrđivanja sastava organa upravljanja ustanove koju osniva drugo pravno ili fizičko lice, obezbeđuje se ravnopravna zastupljenost roditelja.

Organi ustanove čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave

Organi upravljanja ustanove

Član 52.

Organ upravljanja u dečjem vrtiću jeste upravni odbor.

Organ upravljanja u školi jeste školski odbor.

Sastav i imenovanje organa upravljanja

Član 53.

Organ upravljanja ima devet članova, uključujući i predsednika.

Predsednika i druge članove organa upravljanja ustanove imenuje i razrešava skupština jedinice lokalne samouprave.

Organ upravljanja ustanove čine po tri istaknuta predstavnika zaposlenih, roditelja i jedinice lokalne samouprave.

Školski odbor osnovne škole za obrazovanje odraslih ima sedam članova, uključujući i predsednika, od kojih tri iz reda zaposlenih i četiri predstavnika jedinice lokalne samouprave.

Za srednje škole od posebnog interesa za Republiku i unikatne škole, Ministarstvo predlaže skupštini jedinice lokalne samouprave tri istaknuta predstavnika privredne komore, udruženja poslodavaca, nacionalne službe za zapošljavanje, sindikata i drugih zainteresovanih za rad škole (u daljem tekstu: socijalni partneri).

Školski odbor srednje škole za obrazovanje odraslih ima devet članova, uključujući i predsednika, i to po tri predstavnika zaposlenih, socijalnih partnera i jedinice lokalne samouprave.

Članove organa upravljanja iz reda zaposlenih predlaže vaspitno-obrazovno, odnosno nastavničko veće, a iz reda roditelja - savet roditelja, tajnim izjašnjavanjem.

Za člana organa upravljanja ne može da bude predloženo ni imenovano lice koje bi moglo da zastupa interese više struktura, lice čiji su poslovi, dužnost ili funkcija nespojivi sa obavljanjem poslova u organu upravljanja, kao i lice koje je već imenovano za člana organa upravljanja druge ustanove.

Skupština jedinice lokalne samouprave odlučuje o predlogu ovlašćenog predlagača.

Mandat organa upravljanja

Član 54.

Članovi organa upravljanja imenuju se na četiri godine.

Postupak za imenovanje članova organa upravljanja pokreće se najkasnije dva meseca pre isteka mandata prethodno imenovanim članovima organa upravljanja.

Skupština jedinice lokalne samouprave razrešiće, pre isteka mandata, pojedine članove, uključujući i predsednika ili organ upravljanja ustanove, na lični zahtev člana i ako:

- 1) organ upravljanja donosi nezakonite odluke;
- 2) član organa upravljanja neopravdanim odsustvovanjima ili nesavesnim radom onemogućava rad organa upravljanja;
- 3) u postupku preispitavanja akta o imenovanju utvrdi nepravilnosti.

Kada se utvrde nepravilnosti u postupku imenovanja, odnosno razrešenja organa upravljanja, skupština jedinice lokalne samouprave dužna je da odmah pokrene postupak za preispitivanje akta o imenovanju.

Privremeni organ upravljanja

Član 55.

Ministar imenuje privremeni organ upravljanja ustanove ako predsednika i članove organa upravljanja ne imenuje jedinica lokalne samouprave do isteka mandata prethodno imenovanim članovima organa upravljanja.

Mandat privremenog organa upravljanja ustanove traje do imenovanja novog.

Nadležnost organa upravljanja

Član 56.

Organ upravljanja ustanove:

- 1) donosi statut, pravila ponašanja u ustanovi i druge opšte akte;
- 2) donosi predškolski, školski, odnosno vaspitni program (u daljem tekstu: program obrazovanja i vaspitanja), razvojni plan, godišnji program rada i usvaja izveštaje o njihovom ostvarivanju;
- 3) utvrđuje predlog finansijskog plana za pripremu budžeta Republike;
- 4) donosi finansijski plan ustanove;
- 5) usvaja izveštaj o poslovanju, godišnji obračun i izveštaj o izvođenju ekskurzija, odnosno nastave u prirodi;
- 6) raspisuje konkurs i bira direktora;
- 7) razmatra ishode obrazovanja i vaspitanja i preduzima mere za poboljšanje uslova rada i ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada;
- 8) odlučuje po žalbi, odnosno prigovoru na rešenje direktora;
- 9) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Organ upravljanja donosi odluke većinom glasova ukupnog broja članova.

Sednicama školskog odbora prisustvuju i učestvuju u njihovom radu predstavnik učeničkog parlamenta i predstavnik sindikata u školi, bez prava odlučivanja.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti organ upravljanja odgovara organu koji ga imenuje i osnivaču.

Savet roditelja

Član 57.

Ustanova ima savet roditelja, osim škole za obrazovanje odraslih.

Savet roditelja dečjeg vrtića ima najmanje 15 članova, u skladu sa statutom.

Savet roditelja škole čini po jedan predstavnik roditelja učenika svakog odeljenja.

Savet roditelja:

- 1) predlaže predstavnike roditelja dece, odnosno učenika u organ upravljanja;
- 2) predlaže mere za osiguranje kvaliteta i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada;
- 3) učestvuje u postupku predlaganja izbornih predmeta;
- 4) razmatra namenu korišćenja sredstava ostvarenih radom učeničke zadruge, od proširene delatnosti škole, od donacija i sredstava roditelja;
- 5) razmatra uslove za rad ustanove;
- 6) učestvuje u postupku propisivanja mera iz člana 45. ovog zakona;
- 7) daje saglasnost na program i organizovanje ekskurzije, odnosno programe nastave u prirodi i razmatra izveštaj o njihovom ostvarivanju;
- 8) razmatra i druga pitanja utvrđena statutom.

Savet roditelja svoje predloge, pitanja i stavove upućuje organu upravljanja, direktoru i stručnim organima ustanove.

Način izbora saveta roditelja ustanove uređuje se statutom ustanove, a rad poslovníkom saveta.

Direktor ustanove

Član 58.

Direktor rukovodi radom ustanove.

Za direktora dečjeg vrtića može da bude izabrano lice koje ima visoko obrazovanje, licencu za vaspitača, pedagoga, psihologa i drugog stručnog saradnika, savladan odgovarajući akreditovan program obuke za direktora ustanove i najmanje pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Za direktora dečjeg vrtića može da bude izabran i vaspitač koji ima više obrazovanje i licencu za vaspitača i ako ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana.

Za direktora škole može da bude izabrano lice koje ima visoko obrazovanje, licencu za nastavnika, pedagoga ili psihologa, savladan odgovarajući akreditovan program obuke za direktora ustanove i najmanje pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Za direktora baletske škole može da bude izabrana i primabalerina ili baletski prvak sa srednjim obrazovanjem, koji ispunjava ostale uslove iz stava 4. ovog člana.

Izuzetno od stava 4. ovog člana, ako se i na ponovljeni konkurs ne prijavi nijedan kandidat sa visokim obrazovanjem, za direktora osnovne škole može da bude izabran i nastavnik sa odgovarajućim višim obrazovanjem i najmanje pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja, uz obavezu da savlada akreditovan program obuke za direktora.

Direktor ustanove bira se na period od četiri godine.

Mandat direktora teče od dana stupanja na dužnost.

Direktoru miruje licenca za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika za vreme prvog mandata.

O pravima, obavezama i odgovornostima direktora odlučuje organ upravljanja.

Bliže uslove za izbor direktora, vrstu obrazovanja, standarde znanja, veština i sposobnosti za direktora, način i postupak provere savladanosti programa obuke za direktora i organ uprave pred kojim se utvrđuje njegova savladanost, kao i obrazac uverenja o savladanom programu obuke - propisuje ministar.

Izbor direktora ustanove

Član 59.

Direktora dečjeg vrtića bira upravni odbor na osnovu javnog konkursa, po pribavljenom mišljenju vaspitno-obrazovnog veća, na način i po postupku propisanim statutom.

Direktora škole bira školski odbor na osnovu javnog konkursa, po pribavljenom mišljenju nastavničkog veća.

Konkurs za izbor direktora raspisuje se najkasnije tri meseca pre isteka mandata direktora.

Ministar daje saglasnost na odluku o izboru direktora škole u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke.

Ako ministar u roku iz stava 4. ovog člana ne donese akt o saglasnosti, smatra se da nije dao saglasnost.

Danom dostavljanja saglasnosti iz stava 4. ovog člana, odluka o izboru direktora smatra se donetom.

Učesnik konkursa nezadovoljan odlukom o izboru direktora škole ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu.

Ako školski odbor ne donese odluku o izboru direktora, odnosno ministar ne da saglasnost iz stava 4. ovog člana, raspisuje se novi konkurs.

Vršilac dužnosti direktora

Član 60.

Vršioca dužnosti direktora dečjeg vrtića postavlja upravni odbor na način i po postupku utvrđenim statutom.

Vršioca dužnosti direktora postavlja školski odbor do izbora direktora ako direktoru škole prestane dužnost, a nije raspisan konkurs ili školski odbor nije doneo odluku o izboru ili ministar nije dao saglasnost na odluku školskog odbora.

Vršioca dužnosti direktora postavlja ministar ako školski odbor ne postavi vršioca dužnosti direktora u slučajevima iz stava 2. ovog člana ili ne donese odluku po ponovljenom konkursu, odnosno ministar ne da saglasnost na odluku po ponovljenom konkursu, u roku od sedam dana od dana saznanja za nastupanje razloga za postavljenje.

Za vršioca dužnosti direktora škole može da bude postavljen nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik u najvišem zvanju, zaposlen u školi ili drugoj ustanovi, najduže šest meseci.

Odluka školskog odbora o postavljenju vršioca dužnosti direktora podleže saglasnosti ministra.

Vršiocu dužnosti direktora škole i dečjeg vrtića miruje radni odnos na radnom mestu sa koga je postavljen za vreme dok obavlja tu dužnost.

Prava, obaveze i odgovornosti direktora škole odnose se i na vršioca dužnosti direktora.

Nadležnost i odgovornost direktora ustanove

Član 61.

Direktor je odgovoran za zakonitost rada i za uspešno obavljanje delatnosti ustanove.

Direktor za svoj rad odgovara organu upravljanja i ministru.

Osim poslova utvrđenih zakonom i statutom ustanove, direktor:

- 1) planira i organizuje ostvarivanje programa obrazovanja i vaspitanja;
- 2) stara se o osiguranju kvaliteta i unapređivanju obrazovno-vaspitnog rada;
- 3) stara se o ostvarivanju razvojnog plana ustanove;

- 4) organizuje pedagoško-instruktivni uvid i nadzor i preduzima mere za unapređivanje i usavršavanje rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika;
- 5) planira stručno usavršavanje zaposlenih;
- 6) preduzima mere radi izvršavanja naloga prosvetnog inspektora i prosvetnog savetnika, kao i u slučaju nedoličnog ponašanja zaposlenog i njegovog negativnog uticaja na decu i učenike;
- 7) stara se o blagovremenom obaveštavanju zaposlenih, stručnih organa i organa upravljanja o svim pitanjima od interesa za rad ustanove i ovih organa;
- 8) saziva i rukovodi sednicama vaspitno-obrazovnog, nastavničkog, odnosno pedagoškog veća, bez prava odlučivanja;
- 9) usmerava i usklađuje rad stručnih organa u ustanovi;
- 10) saraduje sa roditeljima dece, odnosno učenika i sa drugim organizacijama;
- 11) redovno podnosi izveštaje o svom radu organu upravljanja.

Prestanak dužnosti direktora

Član 62.

Dužnost direktora ustanove prestaje: istekom mandata, na lični zahtev, sticanjem uslova za prestanak radnog odnosa i razrešenjem. Odluku o prestanku dužnosti direktora donosi organ upravljanja.

Organ upravljanja može da razreši direktora dužnosti pre isteka mandata:

- 1) ako je ustanova, odnosno direktor odgovaran za prekršaj iz ovog zakona, privredni prestup ili krivično delo u vršenju dužnosti;
- 2) ako je nadležni organ utvrdio da ustanova ne ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja;
- 3) ako je nadležni organ utvrdio da direktor ne preduzima mere za ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja;
- 4) ako direktor ne postupi po nalogu, odnosno meri nadležnog organa za otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti;
- 5) ako nadležni organ utvrdi da direktor raspolaže sredstvima ustanove, školskim prostorom, opremom i imovinom ustanove na nezakonit način;
- 6) ako direktor predlaganjem nezakonitih odluka, nepotpunim, neblagovremenim i netačnim obaveštavanjem ili sazivanjem

sednica suprotno poslovniku ometa rad organa upravljanja i zaposlenih;

- 7) ako direktor ne preuzima odgovarajuće mere prema nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku koji ne izvršava svoje redovne radne obaveze, fizički kažnjava ili vređa ličnost deteta, odnosno učenika;
- 8) ako se u ustanovi vodi evidencija i izdaju javne isprave suprotno ovom zakonu;
- 9) ako ustanova ne obezbedi čuvanje propisane evidencije i dokumentacije;
- 10) ako ustanova zasnuje radni odnos sa nastavnikom, vaspitačem ili stručnim saradnikom suprotno zakonu;
- 11) ako ustanova ne sprovodi mere za bezbednost i zaštitu dece, odnosno učenika;
- 12) ako se u toku mandata utvrdi da direktor ne ispunjava uslove iz člana 58. ovog zakona;
- 13) u drugim slučajevima, u skladu sa zakonom.

Saglasnost na odluku o razrešenju direktora iz stava 2. ovog člana daje ministar u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke.

Ako ministar u roku iz stava 3. ovog člana ne donese akt o saglasnosti, smatra se da nije dao saglasnost.

Danom dostavljanja saglasnosti iz stava 4. ovog člana, odluka o razrešenju direktora smatra se donetom.

Prava direktora ustanove po prestanku dužnosti

Član 63.

Direktor ustanove kojem je prestala dužnost zbog isteka mandata i na lični zahtev raspoređuje se na radno mesto koje odgovara stepenu i vrsti njegovog obrazovanja.

Ako nema slobodnog radnog mesta u istoj ili drugoj ustanovi, lice iz stava 1. ovog člana ostaje neraspoređeno i ostvaruje pravo na platu u visini koju je ostvarilo za mesec koji prethodi mesecu u kome mu je prestala dužnost, a najduže šest meseci.

Direktoru ustanove kojem je dužnost prestala razrešenjem, a koji ne može da se rasporedi na radno mesto koje odgovara stepenu i vrsti njegovog obrazovanja, prestaje radni odnos, uz isplatu otpremnine, u skladu sa zakonom.

Pomoćnik direktora

Član 64.

Ustanova može da ima pomoćnika direktora, u skladu sa normativom kojim se utvrđuju kriterijumi i standardi za finansiranje ustanove.

Rešenjem direktora na poslove pomoćnika direktora raspoređuje se nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik u najvišem zvanju u ustanovi, za svaku školsku godinu.

Pomoćnik direktora organizuje, rukovodi i odgovoran je za pedagoški rad ustanove, koordinira rad stručnih aktiva i drugih stručnih organa ustanove i obavlja druge poslove, u skladu sa statutom ustanove.

Pomoćnik direktora dužan je da obavlja i poslove nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika, u skladu sa rešenjem direktora.

Stručni organi ustanove

Član 65.

Stručni organi dečjeg vrtića jesu vaspitno-obrazovno veće i stručni aktivni, u skladu sa statutom.

Stručni organi škole jesu: nastavničko veće, odeljenjsko veće, stručno veće za oblasti predmeta, stručni aktivni za razvojno planiranje i za razvoj školskog programa i drugi stručni aktivni u skladu sa statutom. Škola sa domom ima i pedagoško veće.

Vaspitno-obrazovno veće čine vaspitači i stručni saradnici, a nastavničko veće nastavnici i stručni saradnici.

Pedagoško veće čine vaspitači i stručni saradnici koji ostvaruju vaspitni rad u domu.

Odeljenjsko veće čine nastavnici koji izvode nastavu u određenom odeljenju.

Stručno veće za oblasti predmeta čine nastavnici koji izvode nastavu iz grupe srodnih predmeta.

Stručni aktivni za razvojno planiranje čine predstavnici nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, jedinice lokalne samouprave i saveta roditelja. Članove stručnog aktiva za razvojno planiranje imenuje organ upravljanja.

Stručni aktivni za razvoj školskog programa čine predstavnici nastavnika i stručnih saradnika. Članove stručnog aktiva za razvoj školskog programa imenuje nastavničko veće.

Stručna veća i stručni aktivni imaju predsednike koji čine pedagoški kolegijum.

Pedagoški kolegijum razmatra pitanja i zauzima stavove u vezi sa poslovima direktora iz člana 61. stav 3. tač. 2) do 5) ovog zakona.

Pedagoškim kolegijumom predsedava i rukovodi direktor, odnosno pomoćnik direktora, a odeljenjskim većem odeljenjski starešina.

Nadležnost stručnih organa

Član 66.

Stručni organi: staraju se o osiguranju i unapređivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ustanove; prate ostvarivanje programa obrazovanja i vaspitanja; staraju se o ostvarivanju ciljeva i ishoda obrazovanja i vaspitanja; vrednuju rezultate rada nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika; prate i utvrđuju rezultate rada dece i učenika; preduzimaju mere za jedinstven i usklađen rad sa decom i učenicima u procesu obrazovanja i vaspitanja i rešavaju druga stručna pitanja obrazovno-vaspitnog rada.

Nadležnost, način rada i odgovornost stručnih organa uređuje se statutom ustanove.

Sekretar ustanove

Član 67.

Upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u ustanovi obavlja sekretar.

Poslove sekretara može da obavlja diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom za sekretara.

Lice iz stava 2. ovog člana dužno je da u roku od dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa položi stručni ispit za sekretara.

Licu koje ne položi stručni ispit u roku iz stava 3. ovog člana prestaje radni odnos.

Lice koje ima položen pravosudni ili stručni ispit za zaposlene u organima državne uprave ne polaže stručni ispit za sekretara.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, za sekretara dečjeg vrtića i osnovne škole može da bude izabrano i drugo lice, ukoliko se i na ponovljeni konkurs ne prijavi diplomirani pravnik, a najduže za dve godine.

Program, sadržinu, način i rokove za polaganje stručnog ispita, organ uprave pred kojim se polaže stručni ispit i obrazac uverenja koji izdaje, troškove polaganja ispita, naknade za rad članova komisije i ostala pitanja u vezi sa polaganjem stručnog ispita za sekretara ustanove - propisuje ministar.

V. PROGRAMI OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja

Član 68.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ostvaruje se na osnovu predškolskog programa.

Predškolski program donosi dečji vrtić u skladu sa opštim osnovama predškolskog programa.

Predškolskim programom utvrđuju se: ciljevi, vrste, obim, oblici i trajanje vaspitno-obrazovnog rada.

U okviru predškolskog programa mogu da se ostvaruju i posebni programi prema mogućnostima ustanove, u skladu sa potrebama i interesima dece i roditelja i jedinice lokalne samouprave.

Kada se predškolski program izvodi prema posebnim pedagoškim načelima, potreban je dokaz da je taj program priznalo odgovarajuće međunarodno udruženje.

Vrste posebnih programa i način i postupak njihovog donošenja utvrđuju se posebnim zakonom.

Školski program

Član 69.

Osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se na osnovu školskog programa.

Školski program donosi škola u skladu sa:

- 1) opštim osnovama školskog programa;
- 2) posebnim osnovama školskog programa.

Opšte osnove školskog programa

Član 70.

Opšte osnove školskog programa jesu osnova za: utvrđivanje osnova programa po ciklusima u osnovnom, vrstama i obrazovnim profilima u srednjem obrazovanju i vaspitanju; donošenje programa završnih i maturalnih ispita; donošenje školskog programa i utvrđivanje kriterijuma vrednovanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Opšte osnove školskog programa sadrže:

- 1) opšte ciljeve, principe i ishode obrazovanja, po ciklusima osnovnog i vrstama srednjeg obrazovanja i vaspitanja;
- 2) obrazovne oblasti sa ciljevima i ishodima;
- 3) obim učešća obrazovne oblasti u svakom ciklusu osnovnog i vrsti srednjeg obrazovanja i vaspitanja;
- 4) osnovne predmete po nivoima i ciklusima koji su obavezni tokom osnovnog i srednjeg obrazovanja;
- 5) listu obaveznih i izbornih predmeta po nivoima i ciklusima;
- 6) način prilagođavanja programa za muzičko i baletsko obrazovanje, obrazovanje odraslih, obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju, učenika sa posebnim sposobnostima i za obrazovanje na jeziku nacionalne manjine;
- 7) opšte standarde znanja;
- 8) druga pitanja od značaja za ostvarivanje školskog programa.

Posebne osnove školskog programa

Član 71.

Za svaki ciklus osnovnog i za srednje obrazovanje i vaspitanje po vrstama i obrazovnim profilima, donose se posebne osnove školskog programa.

Posebne osnove školskog programa za svaki ciklus osnovnog obrazovanja i vaspitanja sadrže:

- 1) ciljeve i ishode predmeta po ciklusima;
- 2) obavezne i preporučene sadržaje predmeta i tema;
- 3) okvirni broj časova za predmete i teme po ciklusima;
- 4) posebne standarde znanja;
- 5) preporučene vrste aktivnosti u obrazovno-vaspitnom radu;
- 6) druga pitanja od značaja za ostvarivanje školskog programa.

Posebne osnove školskog programa srednjeg obrazovanja i vaspitanja po vrstama i obrazovnim profilima, sadrže:

- 1) ciljeve i ishode predmeta po vrstama i obrazovnim profilima;
- 2) obavezne i preporučene sadržaje predmeta, tema i modula;
- 3) okvirni broj časova za predmete, teme i module;
- 4) posebne standarde znanja i veština;
- 5) preporučene vrste aktivnosti u obrazovno-vaspitnom radu;
- 6) preporučene vrste modularne nastave;

7) druga pitanja od značaja za ostvarivanje školskog programa.

Ostvarivanje školskog programa

Član 72.

Školskim programom obezbeđuje se ostvarivanje opštih i posebnih osnova školskog programa i potreba učenika i roditelja, škole i jedinice lokalne samouprave.

Opšte i posebne osnove školskog programa ostvaruju se u skladu sa utvrđenim minimalnim brojem časova obrazovno-vaspitnog rada, po razredima, u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, i to u sledećem obimu:

1) u osnovnom obrazovanju:

- (1) za prvi ciklus - sa najmanje 90% obaveznog godišnjeg fonda časova;
- (2) za drugi ciklus - sa najmanje 80 % obaveznog godišnjeg fonda časova;
- (3) za treći ciklus - sa najmanje 70% obaveznog godišnjeg fonda časova;

2) u srednjem opštem obrazovanju - sa najmanje 70% obaveznog godišnjeg fonda časova;

3) u srednjem stručnom i umetničkom obrazovanju i vaspitanju - sa najmanje 40% obaveznog godišnjeg fonda časova;

4) u srednjem stručnom obrazovanju za zanatske obrazovne profile - sa najmanje 30% obaveznog godišnjeg fonda časova.

Akt kojim se utvrđuje obavezni godišnji fond časova donosi ministar.

Sadržina školskog programa

Član 73.

Školski program sadrži:

- 1) naziv, vrstu i trajanje školskog programa;
- 2) obavezne i izborne predmete, odnosno teme po razredima;
- 3) način i postupak ostvarivanja propisanih osnova školskog programa i postizanja ishoda po razredima;
- 4) ukupan broj časova za svaki predmet, odnosno temu;
- 5) ukupan broj časova za svaki razred;

6) programske sadržaje i aktivnosti kojima se ostvaruje posebni deo školskog programa.

Školski program za srednje obrazovanje sadrži i module sa načinom njihovog ostvarivanja.

Školski program sadrži i plan materijalnih sredstava za njegovo ostvarivanje.

Program vaspitnog rada

Član 74.

Vaspitni rad u školi sa domom i domu učenika ostvaruje se na osnovu vaspitnog programa, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Vaspitni program donosi ustanova u skladu sa opštim i posebnim osnovama vaspitnog programa, na način i po postupku utvrđenom ovim i posebnim zakonom.

Vaspitnim programom utvrđuju se: ciljevi, vrste, obim i oblici rada i druga pitanja od značaja za vaspitni rad.

Posebni programi stručnog osposobljavanja i obuke

Član 75.

Posebni programi za sticanje znanja, veština i obuke doneti prema propisima koji ne uređuju oblast obrazovanja i vaspitanja - ostvaruju se na osnovu propisanih standarda.

Stručnim osposobljavanjem stiču se znanja i veštine za obavljanje određenih poslova za zanimanje.

Obukom se stiču veštine i sposobnosti za obavljanje određenih poslova ili operacija u procesu rada.

Standarde znanja, veština i sposobnosti za akreditaciju programa stručnog osposobljavanja i obuke propisuje ministar.

Nadležnost i postupak za donošenje osnova programa, standarda i obrazovnih profila

Član 76.

Opšte osnove predškolskog, školskog, vaspitnog programa, posebne osnove školskog programa za osnovno, opšte srednje, stručno i umetničko obrazovanje i vaspitanje, kao i program ispitivanja učenika radi provere ishoda obrazovanja na republičkom nivou, na predlog nadležnog saveta, propisuje ministar.

Obrazovne profile u srednjem stručnom obrazovanju i vaspitanju, na predlog nadležnog saveta, propisuje ministar.

Donošenje programa obrazovanja i vaspitanja

Član 77.

Predškolski, školski i vaspitni program pripremaju stručni aktivni ustanove, a donosi ih organ upravljanja, po pribavljenoj saglasnosti nadležnog organa osnivača na planirana materijalna sredstva za njihovo ostvarivanje.

Kada je osnivač ustanove Republika, saglasnost iz stava 1. ovog člana daje Ministarstvo.

Objavljivanje programa obrazovanja i vaspitanja

Član 78.

Školski program objavljuje se najkasnije šest meseci pre početka školske godine u kojoj će se primenjivati.

Predškolski, školski i vaspitni program objavljuje se, u skladu sa opštim aktom ustanove, na način kojim se obezbeđuje dostupnost svim zainteresovanim korisnicima.

VI. OSTVARIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Obrazovno-vaspitni rad

Član 79.

Obrazovno-vaspitni rad obuhvata nastavne i vannastavne aktivnosti ustanove kojima se ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja i postiću propisani ciljevi i ishodi, u skladu sa ovim zakonom.

Školska godina

Član 80.

Obrazovno-vaspitni rad škole ostvaruje se u toku školske godine, koja počinje 1. septembra, a završava se 31. avgusta naredne godine.

Obrazovno-vaspitni rad organizuje se u dva polugodišta.

Učenici imaju školski raspust.

Vreme i trajanje školskog raspusta utvrđuje se školskim kalendarom.

Školski kalendar propisuje ministar do 1. juna.

Godišnji program rada

Član 81.

Ustanova do 15. septembra donosi godišnji program rada, kojim se utvrđuju vreme, mesto, način i nosioci ostvarivanja programa obrazovanja i vaspitanja .

Godišnji program rada ustanova donosi u skladu sa razvojnim planom i programom obrazovanja i vaspitanja.

Prekid obrazovno-vaspitnog rada

Član 82.

Obrazovno-vaspitni rad može da se prekine u slučaju više sile, epidemije i drugim slučajevima koji onemogućavaju rad škole.

Odluku o prekidu obrazovno-vaspitnog rada donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Nakon prestanka razloga za prekid obrazovno-vaspitnog rada, škola nadoknađuje propušteni rad, na način koji odredi škola, po odobrenju ministra.

U slučaju neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili drugih vanrednih okolnosti, ministar propisuje poseban program obrazovanja, uputstvo o organizaciji i radu škole i određuje škole koje nastavljaju sa radom.

Pravo na besplatno obrazovanje

Član 83.

Republika obezbeđuje besplatno obrazovanje za učenike osnovnih i redovne učenike srednjih škola. Vanredni učenik srednje škole plaća školarinu u visini koju utvrđuje škola, uz saglasnost Ministarstva.

Roditelj, odnosno učenik može da se opredeli da se učenik upiše u školu čiji je osnivač drugo pravno ili fizičko lice, u kojoj se plaća školarina.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje u inostranstvu

Član 84.

Za decu građana Republike koji privremeno borave u inostranstvu može da se organizuje osnovno obrazovanje i vaspitanje po

posebnom programu koji, na predlog Prosvetnog saveta, donosi ministar, a u skladu sa posebnim zakonom.

Trajanje predškolskog vaspitanja i obrazovanja

Član 85.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ostvaruje se u trajanju utvrđenom programom predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Program pripreme za polazak u osnovnu školu u okviru predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: pripremni predškolski program) u godini pred polazak u školu traje četiri sata dnevno, najmanje šest meseci.

Trajanje osnovnog vaspitanja i obrazovanja

Član 86.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje traje devet godina i ostvaruje se u tri obrazovna ciklusa, zavisno od uzrasta i razvojnih svojstava učenika.

Prvi ciklus obuhvata: prvi, drugi i treći razred, za koje se organizuje razredna nastava. Nastava stranog jezika i izbornih predmeta može da bude organizovana i kao predmetna nastava.

Drugi ciklus obuhvata: četvrti, peti i šesti razred, za koje se organizuje predmetna i razredno-predmetna nastava, u skladu sa školskim programom.

Treći ciklus obuhvata: sedmi, osmi i deveti razred, za koje se organizuje predmetna nastava, u skladu sa školskim programom.

Osnovno muzičko obrazovanje traje od četiri do osam, a baletsko šest godina i ostvaruju se u tri obrazovna ciklusa, u skladu sa posebnim zakonom i školskim programom.

Osnovno obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju traje do devet godina i ostvaruje se u skladu sa školskim programom osnovne škole ili posebnim programom, u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovno obrazovanje odraslih ostvaruje se od navršenih 16 godina, osim u slučajevima i u trajanju propisanim posebnim zakonom.

Trajanje srednjeg obrazovanja i vaspitanja i stručnog usavršavanja

Član 87.

Srednje obrazovanje i vaspitanje traje dve, tri ili četiri godine, u skladu sa posebnim zakonom i školskim programom.

Srednje obrazovanje odraslih traje do tri godine, u skladu sa posebnim zakonom i školskim programom.

Stručno usavršavanje nakon završenog srednjeg obrazovanja (u daljem tekstu: specijalističko i majstorsko obrazovanje) traje od godinu do dve godine, u skladu sa posebnim zakonom i školskim programom.

Srednje umetničko obrazovanje traje tri ili četiri godine, u skladu sa posebnim zakonom i školskim programom.

Srednje obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju traje dve, tri ili četiri godine, u skladu sa školskim programom opšte, srednje stručne škole ili srednje škole za učenike sa smetnjama u razvoju, u skladu sa posebnim zakonom.

Trajanje stručnog osposobljavanja i obuke

Član 88.

Programi stručnog osposobljavanja i obuke traju do godinu dana, u skladu sa akreditovanim programom.

Upis dece u dečji vrtić

Član 89.

U dečji vrtić, na zahtev roditelja, upisuju se deca pre polaska u osnovnu školu.

Dečji vrtić čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, odnosno osnovna škola čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, dužni su da upišu dete radi pohađanja pripremnog predškolskog programa.

Roditelj, odnosno staratelj, dužan je da upiše dete u dečji vrtić, odnosno osnovnu školu iz stava 2. ovog člana.

Pohađanje programa iz stava 2. ovog člana besplatno je.

Roditelj ima pravo da izabere dečji vrtić, odnosno osnovnu školu u koju će da upiše dete.

Upis učenika u osnovnu školu

Član 90.

U prvi razred osnovne škole upisuju se deca koja do početka školske godine imaju najmanje šest, a najviše sedam i po godina.

Dete starosti od šest i po do sedam i po godina upisuje se nakon ispitivanja pred polazak u školu, a dete od šest do šest i po godina - nakon provere spremnosti za polazak u školu.

Uz dokumentaciju potrebnu za upis, roditelj dostavlja dokaz o zdravstvenom pregledu deteta.

Ispitivanje deteta pred polazak u školu vrše psiholog i pedagog škole, primenom standarda preporučenih od nadležnog centra.

Proveru spremnosti deteta za upis u školu vrši psiholog škole primenom standarda i postupaka preporučenih od nadležnog centra.

U postupku ispitivanja pred polazak u školu i provere spremnosti može da se preporuči:

- 1) roditeljima - odlaganje polaska deteta u školu za godinu dana, ukoliko je mlađe od šest i po godina u vreme polaska u školu;
- 2) školi - individualizovani rad sa učenikom.

U postupku ispitivanja pred polazak u školu i provere spremnosti deteta za upis, škola može da uputi dete komisiji jedinice lokalne samouprave koja preporučuje program obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa posebnim zakonom.

U prvi razred osnovne škole može da se upiše i dete starije od sedam i po godina koje zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga nije upisano u školu.

Ako dete starije od osam i po godina zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga nije upisano u prvi razred, može da se upiše u odgovarajući razred na osnovu prethodne provere znanja i sposobnosti, a prema uzrastu.

Osnovna škola dužna je da upiše dete koje ima prebivalište na području škole. Škola može da upiše i dete sa područja druge škole, na zahtev roditelja, u skladu sa prostornim mogućnostima škole.

Roditelj može da izabere osnovnu školu u koju će da upiše dete, o čemu podnosi zahtev izabranjoj školi najkasnije do 1. februara tekuće kalendarske godine u kojoj se vrši upis.

Jedinica lokalne samouprave vodi evidenciju i obaveštava školu i roditelje o deci koja su stasala za upis i koja su upisana u školu.

Upis učenika u srednju školu

Član 91.

U prvi razred srednje škole upisuju se lica sa stečenim osnovnim obrazovanjem i položenim završnim ispitom, u skladu sa posebnim zakonom.

Nakon završenog srednjeg obrazovanja u srednju školu može da se upiše lice radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog i majstorskog obrazovanja, u skladu sa posebnim zakonom.

Upis stranih državljana i lica bez državljanstva

Član 92.

Strani državljanin i lice bez državljanstva upisuje se u ustanovu iz člana 29. ovog zakona pod istim uslovima i na način propisan zakonom za državljane Republike.

Poseban uslov za upis u školu lica iz stava 1. ovog člana jeste poznavanje jezika na kome se izvodi nastava, a čiju proveru organizuje i sprovodi škola.

Ogled

Član 93.

Unapređivanje kvaliteta i osavremenjavanje obrazovno-vaspitanog rada, uvođenje novih sadržaja programa obrazovanja i vaspitanja i organizacionih novina mogu da se pre njihovog uvođenja proveravaju ogledom.

Inicijativu za uvođenje ogleda sa predlogom programa može da podnese ustanova, savet, centar ili drugo pravno lice.

Program ogleda sadrži cilj, očekivane ishode, trajanje, način i uslove njegovog ostvarivanja i vrednovanja.

Inicijativu sa predlogom programa ogleda razmatra ministar i po prihvatanju inicijative odlučuje o odobravanju ogleda i propisuje program ogleda, po pribavljenom mišljenju nadležnog centra. Za inicijativu koja uključuje značajne organizacione novine, ministar pribavlja mišljenje nadležnog saveta.

Ministar raspisuje konkurs za sprovođenje ogleda i po okončanju konkursa određuje ustanovu za njegovo sprovođenje. Prednost za sprovođenje ogleda ima ustanova koja je podnela inicijativu.

Sprovođenje ogleda prati i ocenjuje odgovarajući centar i prosvetni savetnik. Rezultat ogleda objavljuje se na način koji je dostupan široj stručnoj javnosti.

Na osnovu rezultata oglada ministar odlučuje o njegovoj daljoj primeni.

Za vreme izvođenja oglada u ustanovi se ne mogu vršiti statusne promene.

Isprava izdata na osnovu školskog programa oglada ima karakter javne isprave, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Udžbenici

Član 94.

U ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada koriste se udžbenici i nastavna sredstva koje, na predlog Centra za razvoj školskog programa i udžbenika, odobri ministar, u skladu sa posebnim zakonom.

Ministar može da odobri više udžbenika za isti predmet u istom razredu, kao i i strani udžbenik.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na jeziku nacionalne manjine, koriste se udžbenici i nastavna sredstva u skladu sa posebnim zakonom.

Pripadnici nacionalne manjine u obrazovno-vaspitnom radu mogu da koriste udžbenike iz matične države, na osnovu odobrenja ministra.

U postupku odobravanja utvrđuje se da li udžbenik odgovara minimalnim standardima kvaliteta.

Minimalni standardi iz stava 5. ovog člana odnose se na kvalitet sadržine, didaktičke obrade, izrade i tehničke opremljenosti udžbenika.

Minimalne standarde kvaliteta udžbenika utvrđuje, na predlog nadležnog centra, Prosvetni savet.

U ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada mogu da se koriste i druga neobavezna sredstva i pomagala, u skladu sa posebnim zakonom.

VII. PRAVA DETETA I UČENIKA

Prava deteta i učenika

Član 95.

Prava deteta i učenika ostvaruju se u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima, ovim i posebnim zakonima, a ustanova je dužna da obezbedi njihovo ostvarivanje, a naročito pravo na:

- 1) kvalitetan obrazovno-vaspitni rad;

- 2) uvažavanje ličnosti;
- 3) svestrani razvoj ličnosti;
- 4) zaštitu od diskriminacije i nasilja;
- 5) blagovremenu i potpunu informaciju o pitanjima od značaja za njegovo školovanje;
- 6) informacije o njegovim pravima i obavezama;
- 7) podnošenje prigovora i žalbe na ocenu i na ostvarivanje drugih prava po osnovu obrazovanja;
- 8) slobodu udruživanja u različite grupe, klubove i organizovanje učeničkog parlamenta;
- 9) učestvovanje u radu organa škole, u skladu sa ovim i posebnim zakonom;
- 10) pokretanje inicijative za preispitivanje odgovornosti učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu ukoliko prava iz tač. 1) do 9) ovog člana nisu ostvarena.

Učenik, njegov roditelj, odnosno staratelj može da podnese prijavu direktoru škole u slučaju neprimerenog ponašanja zaposlenih prema učeniku, u roku od 15 dana od nastupanja slučaja.

Direktor je dužan da prijavu razmotri i, uz konsultaciju sa učenikom, njegovim roditeljem, odnosno starateljem odluči o njoj, u roku od 15 dana od dana prijema prijave.

Zaposleni u ustanovi dužan je da prijavi direktoru, odnosno organu upravljanja kršenje prava deteta, odnosno učenika.

Odgovornost učenika

Član 96.

U ostvarivanju svojih prava učenik ne sme da ugrožava druge u ostvarivanju njihovih prava.

Učenik ima obavezu da:

- 1) redovno pohađa nastavu i izvršava školske obaveze;
- 2) se pridržava školskih pravila, odluka direktora, nastavnika i organa škole;
- 3) savesno radi na usvajanju znanja, veština i vrednosti propisanih školskim programom;
- 4) ne ometa izvođenje nastave i ne napušta čas bez prethodnog odobrenja nastavnika;
- 5) poštuje ličnost drugih učenika, nastavnika i ostalih zaposlenih u školi;

- 6) blagovremeno pravda izostanke;
- 7) čuva imovinu škole i čistoću i estetski izgled školskih prostorija.

Učenik može da odgovara samo za povredu obaveze koja je u vreme izvršenja bila propisana posebnim zakonom ili opštim aktom.

Učeniku može da se izrekne vaspitno-disciplinska mera za lakše povrede obaveza učenika u skladu sa opštim aktom škole, a za teže - u skladu sa posebnim zakonom.

Vaspitno-disciplinska mera može da se izrekne učeniku samo za povredu obaveze učinjene u toku tekuće školske godine.

Disciplinski postupak protiv učenika ne može se pokrenuti ni voditi po isteku 15 dana od dana saznanja za povredu obaveze, odnosno po isteku školske godine u kojoj je povreda učinjena.

Učenik, odnosno roditelj ili staratelj odgovara za materijalnu štetu koju učenik nanese školi, namerno ili iz krajnje nepažnje, u skladu sa zakonom.

Odeljenjska zajednica

Član 97.

Učenici jednog odeljenja škole obrazuju odeljenjsku zajednicu.

Ovlašćenje i način rada odeljenjske zajednice učenika bliže se utvrđuju statutom škole.

Učenički parlament

Član 98.

U trećem ciklusu osnovne škole i u srednjoj školi može da se organizuje učenički parlament (u daljem tekstu: parlament) radi:

- 1) davanja mišljenja i predloga stručnim organima, školskom odboru, savetu roditelja i direktoru o pravilima ponašanja u školi, godišnjem programu rada, školskom razvojnom planu, slobodnim i vannastavnim aktivnostima, učešću na sportskim i drugim takmičenjima i organizaciji svih manifestacija učenika u školi i van nje;
- 2) razmatranja odnosa i saradnje učenika i nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika;
- 3) obaveštavanja učenika o pitanjima od posebnog značaja za njihovo školovanje.

Parlament čine po dva predstavnika svakog odeljenja u školi, a u umetničkoj - po tri iz svakog razreda, odnosno godine.

Parlament se bira svake školske godine i ima predsednika.

Program rada parlamenta sastavni je deo godišnjeg programa rada škole.

Učenički parlamenti škola mogu da se udruže u zajednicu učeničkih parlamenata.

Opterećenje učenika

Član 99.

Opterećenje učenika osnovne i srednje škole i trajanje školskog časa uređuje se opštim osnovama školskog programa i posebnim zakonom.

Ocenjivanje

Član 100.

Ocenjivanjem u osnovnoj i srednjoj školi procenjuje se postignutost propisanih ishoda u savlađivanju školskog programa.

Ocenjivanje je javno i svaka ocena učeniku mora da bude odmah obrazložena.

Ocenjivanje u osnovnoj i srednjoj školi

Član 101.

Učenik se ocenjuje iz svih nastavnih predmeta i iz vladanja.

U prvom i drugom razredu osnovnog obrazovanja i vaspitanja ocenjivanje i zaključna ocena su opisni. U ostalim razredima osnovnog i u srednjem obrazovanju i vaspitanju ocenjivanje je opisno i brojčano u toku školske godine, osim iz predmeta koje odredi ministar. Zaključna ocena jeste brojčana.

U toku školske godine učenik se ocenjuje opisno i brojčano na osnovu praćenja napredovanja učenika u savlađivanju školskog programa u toku školske godine, na osnovu standarda znanja.

Učenik se ocenjuje najmanje četiri puta u polugodištu.

Zaključna ocena izvodi se po utvrđenim kriterijumima, na kraju prvog i drugog polugodišta, a iz vladanja u skladu sa posebnim zakonom.

Vladanje učenika ocenjuje se opisnom ocenom, u skladu sa posebnim zakonom.

Opšti uspeh učenika utvrđuje se na osnovu aritmetičke sredine pozitivnih zaključnih brožanih ocena.

Učenik ponavlja razred ukoliko na kraju drugog polugodišta ima više od četiri nedovoljne zaključne brožane ocene.

Učenik koji ima do četiri nedovoljne zaključne brožane ocene polaže popravni ispit u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Učenik iz stava 9. ovog člana završava razred ako položi popravni ispit iz svakog predmeta.

Izuzetno, učenik završnog razreda koji nije položio popravni ispit završava započeto obrazovanje u istoj školi polaganjem ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvdi škola.

Standarde ostvarenosti ishoda u obrazovanju i ocenjivanja učenika, kao i kriterijume, način i postupak ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja, i druga pitanja od značaja za ocenjivanje, na predlog nadležnog centra, propisuje ministar.

Žalba i prigovor na ocenu u osnovnoj i srednjoj školi

Član 102.

Učenik osnovne i srednje škole, njegov roditelj ili staratelj ima pravo da podnese žalbu na ocenu, u skladu sa posebnim zakonom.

Žalba se podnosi direktoru u roku od tri dana, a za učenika završnog razreda - u roku od 24 časa od dana dobijanja đačke knjižice, odnosno svedočanstva.

Pravo na prigovor direktoru škole na ocenu u toku školske godine ima učenik, odnosno roditelj ili staratelj u roku od tri dana od saopštenja ocene.

Direktor škole u roku od tri dana, u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, odlučuje po prigovoru. Ako direktor oceni da je prigovor osnovan i da je ocena izvedena suprotno zakonu, obrazuje komisiju za proveru znanja učenika.

Ocena komisije iz stava 4. ovog člana konačna je.

Završni ispit u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

Član 103.

Nakon završenog devetog razreda učenik polaže završni ispit.

Završnim ispitom procenjuje se stepen postignutosti propisanih ishoda osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Nakon položenog završnog ispita učenik stiče osnovno obrazovanje i vaspitanje o čemu se izdaje javna isprava u skladu sa posebnim zakonom.

Na osnovu položenog završnog ispita, učenik stiče pravo na upis u srednju školu, u skladu sa posebnim zakonom.

Program završnog ispita u osnovnoj školi propisuje ministar.

Opšta matura

Član 104.

Nakon završenog srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji učenik polaže opštu maturu, u skladu sa posebnim zakonom.

Opštu maturu može da polaže i učenik nakon završenog trogodišnjeg srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi, pod uslovima propisanim posebnim zakonom.

Nakon položene opšte mature učenik stiče srednje obrazovanje, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa posebnim zakonom.

Na osnovu položene opšte mature, učenik može da se upiše u odgovarajuću visokoškolsku ustanovu, bez polaganja prijemnog ispita, osim ispita za proveru posebnih sklonosti i sposobnosti, na način i po postupku propisanim posebnim zakonom.

Program opšte mature propisuje ministar.

Stručna i umetnička matura

Član 105.

Nakon završenog trećeg, odnosno četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja učenik polaže stručnu, odnosno umetničku maturu, u skladu sa posebnim zakonom.

Nakon položene stručne, odnosno umetničke mature učenik stiče srednje stručno, odnosno umetničko obrazovanje i vaspitanje, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa posebnim zakonom.

Na osnovu položene stručne, odnosno umetničke mature, učenik može da se upiše u odgovarajuću visokoškolsku ustanovu, na način i po postupku propisanim posebnim zakonom.

Program stručne i umetničke mature propisuje ministar.

Završni ispit i ispiti stručnog usavršavanja, stručne osposobljenosti i obuke

Član 106.

Nakon završenog srednjeg stručnog obrazovanja u dvogodišnjem trajanju učenik polaže završni ispit, u skladu sa posebnim zakonom.

Nakon završenog srednjeg stručnog obrazovanja i savladanog programa stručnog usavršavanja učenik polaže ispit stručnog usavršavanja - specijalistički i majstorski ispit, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa posebnim zakonom.

Nakon završenog stručnog osposobljavanja, završenog prvog ili drugog razreda srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja učenik, odnosno odrasli polaže ispit stručne osposobljenosti, u srednjoj stručnoj školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa posebnim zakonom.

Nakon savladanog programa učenik, odnosno odrasli polaže ispit za obuku u školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, pred posebnom komisijom, o čemu se izdaje uverenje, u skladu sa posebnim zakonom.

Program srednjeg stručnog obrazovanja u dvogodišnjem trajanju, stručnog usavršavanja, programe završnog, specijalističkog i majstorskog ispita - propisuje ministar.

VIII. NASTAVNICI, VASPITAČI I STRUČNI SARADNICI

Nastavnici, vaspitači i stručni saradnici

Član 107.

Vaspitno-obrazovni rad u dečjem vrtiću ostvaruje vaspitač, u skladu sa posebnim zakonom.

Nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitnog rada u školi ostvaruje nastavnik.

Vaspitni rad sa učenicima u školi sa domom ostvaruje vaspitač.

Stručne poslove u dečjem vrtiću obavljaju pedagog i psiholog i drugi stručni saradnici, u skladu sa posebnim zakonom.

Stručne poslove u školi obavljaju stručni saradnici: psiholog, pedagog i bibliotekar, a u školi za obrazovanje odraslih - andragog, psiholog i bibliotekar.

Zavisno od potreba škole i programa koji se ostvaruje, stručne poslove može da obavlja i defektolog, logoped, andragog, socijalni ili zdravstveni radnik.

Poslove pripreme laboratorijskih vežbi, izvođenja i demonstriranja postupaka, tehničko-tehnološke pripreme, izvođenja dela praktične nastave i drugih poslova, pod neposrednim rukovodstvom nastavnika, obavlja pomoćni nastavnik.

Zadaci nastavnika i vaspitača

Član 108.

Zadatak nastavnika i vaspitača jeste da stručnim znanjem osiguraju postizanje ishoda propisanih opštim i posebnim osnovama školskog programa i opštim osnovama predškolskog i vaspitnog programa uvažavajući predznanja i posebne mogućnosti dece i učenika.

Zadaci stručnog saradnika

Član 109.

Zadatak stručnog saradnika jeste da svojim stručnim znanjem i savetodavnim radom unapređuje obrazovno-vaspitni rad u ustanovi i pruža stručnu pomoć deci, učenicima, roditeljima i nastavnicima, po pitanjima koja su od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Obrazovanje nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika

Član 110.

Poslove vaspitača u dečjem vrtiću može da obavlja lice sa odgovarajućim visokim, višim, odnosno srednjim obrazovanjem, u skladu sa posebnim zakonom.

Poslove nastavnika u školi, vaspitača u domu i stručnog saradnika može da obavlja lice sa odgovarajućim visokim obrazovanjem.

Odgovarajuće visoko obrazovanje za nastavnika, odnosno vaspitača jeste obrazovanje stečeno na osnovu akreditovanog:

- 1) studijskog programa za obrazovanje nastavnika, odnosno vaspitača;
- 2) studijskog programa, sa savladanim delom akreditovanog programa za obrazovanje nastavnika kojim se stiče pedagoška, psihološka i metodička osposobljenost;
- 3) studijskog programa, sa savladanim akreditovanim posebnim programom dopunskog obrazovanja za nastavnika.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, poslove nastavnika u osnovnoj, odnosno srednjoj muzičkoj ili baletskoj školi za predmete za koje se ne obrazuju nastavnici sa visokim obrazovanjem i za praktičnu nastavu u srednjoj stručnoj školi može da obavlja i lice sa:

- 1) specijalizacijom u oblasti medicine, stomatologije ili farmacije nakon stečenog visokog obrazovanja;
- 2) višim obrazovanjem;
- 3) srednjim obrazovanjem i specijalističkim, odnosno majstorskim ispitom i odgovarajućom petogodišnjom praksom;
- 4) srednjim obrazovanjem i scenskim zvanjem prvog soliste ansambla baleta.

Vrstu obrazovanja nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika iz stava 2. ovog člana, vrstu obrazovanja nastavnika iz stava 4. ovog člana i pomoćnog nastavnika - propisuje ministar.

Vrstu obrazovanja nastavnika verske nastave u školi, na zajednički predlog ministarstva nadležnog za poslove vera i tradicionalnih crkava i verskih zajednica - propisuje ministar.

Standarde znanja, veština i sposobnosti potrebnih za profesiju nastavnika i vaspitača i njihovog profesionalnog napredovanja, standarde za akreditaciju studijskog programa obrazovanja za nastavnika i vaspitača, standarde za akreditaciju dela studijskog programa za obrazovanje nastavnika kojim se stiče pedagoška, psihološka i metodička osposobljenost i standarde za akreditaciju programa dopunskog obrazovanja za nastavnika - propisuje ministar.

Uslovi za prijem u radni odnos nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 111.

U radni odnos u ustanovi može da bude primeljen nastavnik, vaspitač i stručni saradnik, pod uslovima propisanim zakonom i ako:

- 1) ima odgovarajuće obrazovanje;
- 2) ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad sa decom i učenicima;
- 3) nije osuđivan pravosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena bezuslovna kazna zatvora u trajanju od najmanje šest meseci ili nije pravosnažnom presudom osuđen za krivično delo protiv dostojanstva ličnosti i morala.

Uslovi iz stava 1. ovog člana dokazuju se prilikom prijema u radni odnos i proveravaju se u toku rada.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku prestaje radni odnos ako se u toku radnog odnosa utvrdi da ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana ili ako odbije da se podvrgne lekarskom pregledu.

Uslovi za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 112.

Poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja lice koje ima dozvolu za rad (u daljem tekstu: licenca).

Bez licence poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja:

- 1) pripravnik;
- 2) lice koje ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika, sa radnim stažom stečenim van ustanove, pod uslovima i na način utvrđenim za pripravnike;
- 3) lice koje je zasnovalo radni odnos na određeno vreme;
- 4) pomoćni nastavnik.

Lice iz stava 2. tač. 1) i 2) ovog člana može da obavlja poslove nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika najduže dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa u ustanovi, a lice iz tačke 3) do prestanka radnog odnosa na određeno vreme.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik - pripravnik

Član 113.

Pripravnik, u smislu ovog zakona, jeste lice koje prvi put u tom svojstvu zasniva radni odnos u ustanovi i osposobljava se za samostalan obrazovno-vaspitni, vaspitni, odnosno stručni rad savladavanjem programa za uvođenje u rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika i polaganjem ispita za licencu.

Pripravnički staž traje najduže dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa.

Za vreme trajanja pripravničkog staža, radi savladavanja programa za uvođenje u rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, ustanova pripravniku određuje mentora .

Pripravnik ima pravo da polaže ispit za licencu posle navršenih godinu dana rada.

Pripravniku koji u roku od dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa ne položi ispit za licencu - prestaje radni odnos.

Program uvođenja u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, način i postupak provjere savladanosti tog programa i program polaganja ispita za licencu - propisuje ministar. Sastavni deo programa je i poseban deo koji se odnosi na osposobljenost za rad sa decom i učenicima sa smetnjama u razvoju.

Licenca i registar nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika

Član 114.

Licenca je javna isprava.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju izdaje i produžava licencu i vodi registar nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika kojima je izdata licenca. U registar se unose i podaci o suspenziji i oduzimanju licence.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju obavlja poslove iz stava 2. ovog člana kao poverene.

Registar je javan.

Ustanova je dužna da blagovremeno dostavi Centru iz stava 2. ovog člana sve podatke u vezi sa licencom nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika.

Na zahtev lica koje ima pravni interes, Centar iz stava 2. ovog člana izdaje izvod iz registra.

Sadržaj i način vođenja registra, kao i obrazac licence - propisuje ministar.

Izdavanje licence

Član 115.

Pravo na dobijanje licence ima nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik koji ima odgovarajuće obrazovanje iz člana 110. ovog zakona, savladan program uvođenja u posao nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika i položen ispit za sticanje licence.

Pravo iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na lični zahtev.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju dužan je da odlučuje o zahtevu za dobijanje licence u roku od 60 dana od dana podnošenja zahteva.

Licenca iz stava 1. ovog člana izdaje se sa rokom važenja od pet godina.

Rešenje Centra iz stava 3. ovog člana kojim se odbija zahtev za dobijanje licence konačno je u upravnom postupku.

Produžavanje licence

Član 116.

Pravo na produženje licence ima nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik ako:

- 1) savlada akreditovane programe stručnog usavršavanja od značaja za poslove koje obavlja, u propisanom trajanju;
- 2) ostvaruje ciljeve programa obrazovanja i vaspitanja i ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, na način i po postupku kojim se omogućava postizanje propisanih ishoda obrazovanja;
- 3) ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad sa decom i učenicima.

Uslov iz stava 1. tačka 1) ovog člana nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik dokazuje uverenjima o savladanim programima stručnog usavršavanja.

Uslovi iz stava 1. tačka 2) ovog člana smatraju se ispunjenim ako prosvetni savetnik u toku trajanja licence nije dostavio prijavu Centru za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju da nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik ne ispunjava uslove za produženje licence.

Prijavu da nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik ne ispunjava uslove za produženje licence prosvetni savetnik može da podnese Centru u slučaju kada nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik nije otklonio nedostatke u svom radu, ni nakon datih stručnih primedbi, predloga i upozorenja u pisanom obliku, pa je na osnovu toga najmanje dva puta negativno ocenjen od strane prosvetnog savetnika.

Zahtev za produženje licence nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik podnosi Centru najkasnije šest meseci pre isteka roka na koji je izdata. Centar je dužan da odlučuje o zahtevu u roku od 60 dana od dana njegovog podnošenja, a najkasnije do isteka roka važenja licence.

Ako se iz opravdanih razloga ili iz razloga iz stava 4. ovog člana nisu stekli uslovi za produženje licence, Centar donosi rešenje kojim se određuje rok za sticanje uslova za njeno produženje, a koji ne može biti duži od godinu dana.

Licenca se produžava sa rokom važenja od pet godina.

Rešenje Centra kojim se odbija zahtev za produženje licence konačno je u upravnom postupku.

Nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku kome nije produžena licenca može ponovo da se izda licenca ukoliko položi ispit za sticanje licence.

Mirovanje licence

Član 117.

Nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku miruje licenca za vreme trajanja odsustva zbog:

- 1) odsluženja vojnog roka;
- 2) porodiljskog odsustva i odsustva sa rada radi nege deteta;
- 3) bolovanja dužeg od šest meseci;
- 4) upućivanja na rad u inostranstvo od strane ustanove ili u okviru međunarodne tehničke ili prosvetno-kulturne saradnje, u diplomatska, konzularna i druga predstavništva;
- 5) izbora, odnosno imenovanja na funkciju u državnom organu, političkoj ili sindikalnoj organizaciji ili drugu javnu funkciju čije vršenje zahteva da privremeno prestane da radi u ustanovi.

Suspenzija licence

Član 118.

U toku važenja licenca može da bude suspendovana.

Licenca se suspenduje na šest meseci nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku kome je prestao radni odnos zbog izrečene mere za izvršenu povredu radne obaveze iz člana 131. tač. 2), 6), 7), 10) i 11) ovog zakona.

Suspenzija licence teče počev od narednog dana od dana prestanka radnog odnosa.

Vreme na koje je suspendovana licenca uračunava se u rok važenja licence.

Oduzimanje licence

Član 119.

Licenca se oduzima nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku:

- 1) kome je dva puta suspendovana licenca, a stekli su se uslovi za novu suspenziju;

- 2) koji je pravnosnažnom presudom osuđen za krivično delo: protiv dostojanstva ličnosti i morala; korupcije u prosveti; falsifikovanja javne isprave koju izdaje škola i primanja mita u obavljanju poslova nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika.

Licenca se smatra oduzetom narednog dana od dana prestanka radnog odnosa nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, odnosno od dana pravnosnažnosti presude.

Lice kome je oduzeta licenca - nema pravo na njeno ponovno izdavanje.

Stručno usavršavanje i zvanja nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 120.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik dužan je da se usavršava radi uspešnijeg ostvarivanja i unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada.

U toku stručnog usavršavanja nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik može da stekne zvanja: pedagoški savetnik, mentor, instruktor i viši pedagoški savetnik.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik ima pravo na uvećanu platu za stečeno zvanje.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik ima pravo na odsustvo iz ustanove u trajanju od tri radna dana godišnje radi pohađanja akreditovanog programa stručnog usavršavanja. Raspored odsustva nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika radi stručnog usavršavanja planira pedagoški kolegijum.

Programe i način organizovanja stalnog stručnog usavršavanja, uslove, organ koji odlučuje o sticanju zvanja i postupak napredovanja, sticanje zvanja u toku usavršavanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika i obrazac uverenja o savladanom programu - propisuje ministar.

Prijem u radni odnos

Član 121.

Prijem u radni odnos u ustanovi vrši se na osnovu:

- 1) konačne odluke direktora o izboru kandidata po raspisanom konkursu;
- 2) sporazuma o preuzimanju, uz saglasnost zaposlenog.

Na osnovu sporazuma iz stava 1. tačka 2) ovog člana zaposleni može biti preuzet iz ustanove ili Ministarstva.

Direktor ustanove raspisuje konkurs za prijem u radni odnos.

U postupku odlučivanja o izboru nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika direktor ustanove pribavlja mišljenje organa upravljanja.

Direktor donosi odluku o izboru kandidata u roku od 15 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave.

Kandidat nezadovoljan odlukom o izboru može da podnese prigovor organu upravljanja u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke.

Ako organ upravljanja u utvrđenom roku ne odluči o prigovoru ili ako je kandidat nezadovoljan drugostepenom odlukom, može se obratiti nadležnom sudu u roku od 15 dana.

Posle donošenja konačne odluke o izboru kandidata direktor donosi rešenje o prijemu u radni odnos.

Radni odnos na određeno vreme

Član 122.

Ustanova može da primi u radni odnos na određeno vreme bez konkursa lice radi:

- 1) zamene odsutnog zaposlenog do 60 dana;
- 2) do izbora kandidata po raspisanom konkursu;
- 3) do izbora kandidata - kada se na konkurs ne prijavi nijedan kandidat ili nijedan od prijavljenih kandidata ne ispunjava uslove, a najduže do završetka školske godine;
- 4) izvođenja verske nastave.

Listu nastavnika verske nastave, na predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica, utvrđuje ministar.

Nastavnika verske nastave upućuje u školu tradicionalna crkva ili verska zajednica sa utvrđene liste za svaku školsku godinu.

Za izvođenje verske nastave nastavnik sa školom u koju je upućen zaključuje ugovor o radu na 12 meseci za svaku školsku godinu.

Ustanova prima u radni odnos na određeno vreme po raspisanom konkursu lice:

- 1) radi zamene odsutnog zaposlenog preko 60 dana;
- 2) u svojstvu pripravnika.

Nastavnik upućen na rad u inostranstvo

Član 123.

Obrazovno-vaspitni rad u inostranstvu izvodi nastavnik koji ima licencu i koji ispunjava posebne uslove za nastavnika.

Rešenje o upućivanju nastavnika na rad u inostranstvo donosi ministar, na osnovu konkursa.

Nastavnik se upućuje na rad u inostranstvo na vreme od godinu dana, uz mogućnost produženja.

Nastavniku škole miruje radni odnos na radnom mestu sa koga je upućen na rad u inostranstvo.

Poseban program osnovnog obrazovanja i vaspitanja u inostranstvu, način vođenja evidencije i izdavanja javnih isprava, posebne uslove za nastavnika, obezbeđivanje i način isplate sredstava za plate i druga pitanja od značaja za ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada u inostranstvu - propisuje ministar.

Ugovor o izvođenju nastave

Član 124.

Direktor škole može da zaključi ugovor o izvođenju nastave za najviše 30% od punog radnog vremena sa licem bez licence za nastavnika, koje je zaposleno kod drugog poslodavca u slučajevima iz člana 123. stav 1. ovog zakona.

Lice angažovano po osnovu ugovora iz stava 1. ovog člana ne stiče svojstvo zaposlenog u školi.

Lice iz stava 1. ovog člana učestvuje u radu stručnih organa škole bez prava odlučivanja, osim u radu odeljenjskog veća.

Pedagoška norma nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 125.

U okviru nedeljnog punog radnog vremena nastavnik ima normu od 20 sati, nastavnik praktične nastave i stručni saradnik 25, a vaspitač 30 sati neposrednog rada sa decom, odnosno učenicima.

Strukturu i raspored obaveza nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika u okviru radne nedelje utvrđuje škola godišnjim programom rada.

Raspored obaveza nastavnika u pogledu neposrednog rada sa učenicima, kao i drugih obaveza može da se utvrdi tako da struktura i raspored budu različiti u okviru svake radne nedelje.

Pedagoška norma svih oblika obrazovno-vaspitnog rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika utvrđuje se u skladu sa opštim i posebnim osnovama školskog programa i programom obrazovanja i vaspitanja.

Ako škola ne može da obezbedi stručno lice za najviše šest časova nastave sedmično iz određenog predmeta, može da rasporedi ove časove nastavnicima tog predmeta do kraja školske godine.

Nepuno i puno radno vreme

Član 126.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku svake školske godine direktor rešenjem utvrđuje status u pogledu rada sa punim ili nepunim radnim vremenom, na osnovu programa obrazovanja i vaspitanja, godišnjeg programa rada i podele časova.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik koji je raspoređen za deo propisane pedagoške norme, ima status zaposlenog sa nepunim radnim vremenom.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik koji je ostao neraspoređen, ostvaruje prava zaposlenog za čijim je radom prestala potreba u preduzeću, u skladu sa zakonom.

Godišnji odmor

Član 127.

Zaposleni u školi, po pravilu, koristi godišnji odmor za vreme školskog raspusta.

Godišnji odmor zaposlenih utvrđuje se na osnovu Zakona o radu i kolektivnog ugovora.

Udaljavanje sa rada

Član 128.

Nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik udaljava se sa rada zbog učinjene teže povrede radne obaveze do okončanja disciplinskog postupka.

Ako direktor ne udalji nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika, školski odbor dužan je da donese odluku o udaljenju iz stava 1. ovog člana.

Disciplinski postupak

Član 129.

Direktor ustanove pokreće, vodi, donosi odluku i izriče meru u disciplinskom postupku protiv zaposlenog, u skladu sa zakonom.

Lakše povrede radnih obaveza

Član 130.

Lakše povrede radnih obaveza i mere koje se izriču zaposlenom u ustanovi utvrđuju se opštim aktom ustanove.

Teže povrede radnih obaveza

Član 131.

Teže povrede radnih obaveza zaposlenog u ustanovi, osim povreda propisanih zakonom, jesu:

- 1) izvršenje krivičnog dela na radu ili u vezi sa radom;
- 2) ugrožavanje ili povređivanje fizičkog ili psihičkog integriteta deteta, odnosno učenika (fizičko kažnjavanje, moralno, seksualno ili na drugi način učinjeno zlostavljanje);
- 3) vređanje dece, učenika i zaposlenih koje se ponavlja ili utiče na proces obrazovanja;
- 4) izražavanje nacionalne ili verske netrpeljivosti;
- 5) podstrekavanje na upotrebu alkoholnih pića kod dece i učenika, ili njeno omogućavanje, davanje ili neprijavlivanje nabavke i upotrebe;
- 6) podstrekavanje na upotrebu narkotičkog sredstva kod dece i učenika, ili njeno omogućavanje, davanje ili neprijavlivanje nabavke i upotrebe;
- 7) nošenje oružja u ustanovi ili krugu ustanove;
- 8) političko organizovanje i delovanje u prostorijama ustanove;
- 9) nepotpuno, neblagovremeno i nesavesno vođenje evidencije;
- 10) neovlašćena promena podataka u evidenciji, odnosno školskoj ispravi, brisanjem, dodavanjem, precrtavanjem ili izostavljanjem podataka;
- 11) uništenje, oštećenje, skrivanje ili iznošenje evidencije, odnosno školske isprave;
- 12) odbijanje davanja na uvid rezultata pismene provere znanja učenicima, roditeljima, odnosno starateljima;

- 13) odbijanje prijema i davanja na uvid evidencije licu koje vrši nadzor nad radom ustanove, roditeljima, odnosno starateljima.

Za povrede radne obaveze iz stava 1. ovog člana izriče se mera prestanka radnog odnosa ako je povreda učinjena umišljajem ili iz svesnog nehata i ako nisu utvrđene olakšavajuće okolnosti za zaposlenog. U ostalim slučajevima može se izreći novčana kazna u visini od 20% do 35% od plate isplaćene za mesec u kome je odluka doneta, u trajanju od tri do šest meseci.

Prestanak radnog odnosa

Član 132.

Radni odnos zaposlenog u ustanovi prestaje u skladu sa zakonom na osnovu rešenja direktora.

Nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku u ustanovi prestaje radni odnos na kraju školske godine u kojoj navršši 40 godina staža osiguranja ili 65 godina života.

Pravna zaštita

Član 133.

Na rešenje o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti zaposleni ima pravo na prigovor organu upravljanja, u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke, odnosno rešenja.

Organ upravljanja dužan je da odluči po prigovoru u roku od 15 dana.

Ako nadležni organ ne odluči po prigovoru u utvrđenom roku ili ako zaposleni nije zadovoljan drugostepenom odlukom, može da se obrati nadležnom sudu u roku od 15 dana.

IX. NADZOR NAD RADOM USTANOVE

Upravni i stručno-pedagoški nadzor

Član 134.

Upravni i stručno-pedagoški nadzor nad radom ustanova, kao i upravni nadzor nad radom centra, vrši Ministarstvo.

Ministarstvo vrši upravni nadzor:

- 1) nadzorom nad zakonitošću rada ustanove;

- 2) nadzorom nad zakonitošću akata ustanove, kad ona na osnovu zakona rešava o pravima, obavezama i pravnim interesima građana;
- 3) nadzorom nad zakonitošću rada i akata centra.

Inspeksijski nadzor nad radom ustanove, kao povereni posao, obavlja opštinska, odnosno gradska uprava.

Ministarstvo vrši neposredan inspeksijski nadzor ako ga opštinska, odnosno gradska uprava ne vrši.

Po žalbi protiv prvostepenog rešenja opštinske, odnosno gradske uprave donetog u vršenju inspeksijskog nadzora rešava Ministarstvo.

Poslovi inspeksijskog nadzora

Član 135.

Poslove inspeksijskog nadzora vrši prosvetni inspektor.

Prosvetni inspektor:

- 1) vrši kontrolu postupanja ustanove u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata, osim kontrole koja se odnosi na stručno-pedagošku proveru rada ustanove;
- 2) vrši pregled ustanove u postupku utvrđivanja ispunjenosti uslova za početak rada i obavljanje delatnosti i za proširenje delatnosti;
- 3) preduzima mere radi ostvarivanja prava i obaveza učenika i roditelja, nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika i direktora;
- 4) kontroliše postupak upisa i poništava upis u školu ako je obavljen suprotno ovom zakonu;
- 5) kontroliše ispunjenost propisanih uslova za sprovođenje ispita;
- 6) vrši pregled propisane evidencije koju vodi ustanova i utvrđuje činjenice u postupku poništavanja javnih isprava koje izdaje škola;
- 7) nalaže rešenjem otklanjanje nepravilnosti i nedostataka u određenom roku;
- 8) naređuje rešenjem izvršavanje propisane mere koja nije izvršena;
- 9) zabranjuje rešenjem sprovođenje radnji u ustanovi koje su suprotne ovom i posebnom zakonu;

- 10) podnosi prijavu nadležnom organu za učinjeno krivično delo ili privredni prestup, odnosno zahtev za pokretanje prekršajnog postupka;
- 11) obaveštava drugi organ ako postoje razlozi za preduzimanje mera za koje je taj organ nadležan i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom.

Ovlašćenja Ministarstva prema organima kojima su povereni poslovi

Član 136.

Prosvetni inspektor Ministarstva (u daljem tekstu: republički inspektor), u odnosu na organe kojima je povereno vršenje inspeksijskog nadzora, ima sledeća prava i dužnosti:

- 1) priprema ministru predlog rešenja po žalbi protiv prvostepenog rešenja opštinske, odnosno gradske uprave donetog u vršenju inspeksijskog nadzora;
- 2) ostvaruje neposredan nadzor nad njihovim radom;
- 3) izdaje obavezne instrukcije za izvršavanje zakona i drugih propisa, za vršenje poslova i kontroliše njihovo izvršavanje;
- 4) oduzima ovlašćenje pojedinom inspektorima koji poslove ne obavlja blagovremeno, stručno, zakonito i savesno i predlaže utvrđivanje odgovornosti u organu kojem je povereno vršenje inspeksijskog nadzora;
- 5) organizuje zajedničke akcije sa inspektorima u organima kojima je povereno vršenje inspeksijskog nadzora;
- 6) traži izveštaje, podatke i obaveštenja o vršenju poverenih poslova inspeksijskog nadzora;
- 7) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se na opšti način uređuje inspeksijski nadzor.

Uslovi za prosvetnog inspektora

Član 137.

Poslove prosvetnog inspektora može da obavlja:

- 1) diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom za rad u organima državne uprave ili za sekretara ustanove i najmanje tri godine radnog staža u državnim organima, ustanovi ili organima jedinice lokalne samouprave na poslovima obrazovanja i vaspitanja;
- 2) lice sa visokim obrazovanjem, položenim stručnim ispitom u oblasti obrazovanja, odnosno licencom za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika, sa najmanje pet godina

radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja, kao i stručnim ispitom za rad u organima državne uprave.

Stručno-pedagoški nadzor

Član 138.

Poslove stručno-pedagoškog nadzora vrši prosvetni savetnik.

Prosvetni savetnik:

- 1) vrednuje kvalitet rada ustanove, odnosno doma učenika, ostvarivanje razvojnog plana i programa obrazovanja i vaspitanja;
- 2) savetuje i pruža stručnu pomoć nastavniku, vaspitaču, stručnom saradniku i direktoru radi poboljšanja kvaliteta rada ustanove;
- 3) ostvaruje neposredan uvid u rad ustanove, odnosno doma učenika, nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika i direktora;
- 4) prisustvuje izvođenju nastave, ispita i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada;
- 5) prati i vrednuje ostvarivanje oglada;
- 6) procenjuje ispunjenost uslova za zvanje pedagoškog savetnika i mentora;
- 7) predlaže ustanovi, ministru i nadležnim organima preduzimanje neophodnih mera za otklanjanje nepravilnosti, nedostataka i za unapređivanje obrazovno-vaspitnog, stručnog, odnosno vaspitnog rada.

Uslovi za prosvetnog savetnika

Član 139.

Poslove prosvetnog savetnika može da obavlja lice koje ima odgovarajuće visoko obrazovanje i koje:

- 1) u vreme zasnivanja radnog odnosa ima licencu za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika i šest godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 2) ističe se u struci;
- 3) ima objavljene stručne radove.

Poslove prosvetnog savetnika može da obavlja lice iz stava 1. ovog člana koje položi stručni ispit za rad u organima državne uprave i ispit za prosvetnog savetnika.

Prosvetnom savetniku koji ne položi ispite iz stava 2. ovog člana u propisanom roku - prestaje radni odnos.

Prosvetni savetnik dužan je da se stalno stručno usavršava radi uspešnijeg ostvarivanja i unapređivanja stručno-pedagoškog nadzora.

Program, način i rok za polaganje i organ pred kojim se polaže ispit za prosvetnog savetnika, obrazac uverenja koji izdaje i druga pitanja u vezi sa polaganjem ispita - propisuje ministar.

Način vršenja stručno-pedagoškog nadzora

Član 140.

Način vršenja stručno-pedagoškog nadzora, merila za vrednovanje kvaliteta rada ustanove, način vrednovanja rada prosvetnog savetnika i obrazac legitimacije za prosvetnog savetnika i inspektora - propisuje ministar.

X. FINANSIRANJE DELATNOSTI USTANOVA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA, AUTONOMNA POKRAJINA I JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Izvori sredstava

Član 141.

Sredstva za finansiranje delatnosti dečjih vrtića obezbeđuju se u budžetu Republike i u budžetu jedinice lokalne samouprave, a za delatnost osnovnih i srednjih škola čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave - obezbeđuju se u budžetu Republike i budžetu jedinice lokalne samouprave.

Ustanove mogu da ostvare i sopstvene prihode po osnovu donacija, sponzorstva, učešćem roditelja dece u predškolskom vaspitanju i obrazovanju, školarine, ugovora i drugih poslova, u skladu sa zakonom.

Ostvarivanje prihoda, evidentiranje i korišćenje sredstava iz stava 2. ovog člana vrši se u skladu sa propisima kojima se uređuje budžetski sistem.

Sredstva iz st. 1. i 2. ovog člana obezbeđuju se u skladu sa kriterijumima i standardima koje propisuje ministar.

Sredstva iz budžeta Republike

Član 142.

U budžetu Republike obezbeđuju se sredstva za:

- 1) ostvarivanje pripremnog predškolskog programa u godini pred polazak u školu - u trajanju od četiri sata dnevno;
- 2) ostvarivanje predškolskog programa za rad sa decom sa smetnjama u razvoju;
- 3) ostvarivanje predškolskog programa za rad sa decom na bolničkom lečenju;
- 4) plate i dodatke zaposlenih u osnovnim i srednjim školama, socijalne doprinose na teret poslodavca, porez na fond zarada, otpremnine i pomoći;
- 5) razvojne programe i projekte ustanova, u skladu sa utvrđenim sredstvima, prema kriterijumima koje propisuje ministar;
- 6) rad unikatnih škola i škola od posebnog interesa za Republiku, koje odredi Vlada.

Na utvrđivanje i obračun plata, naknada i drugih primanja zaposlenih u ustanovama primenjuju se propisi kojima se uređuju plate, naknade i druga primanja zaposlenih u državnim organima i javnim službama.

Sredstva iz budzeta jedinice lokalne samouprave

Član 143.

U budžetu jedinice lokalne samouprave obezbeđuju se u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja sredstva za:

- 1) ostvarivanje delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja (poludnevni i celodnevni boravak, ishrana, nega i preventivna zaštita dece predškolskog uzrasta) u visini 80% od prosečne cene po detetu, uključujući sredstva za plate, naknade i druga primanja, socijalne doprinose na teret poslodavca, porez na fond zarada, otpremnine i pomoći zaposlenih u dečjim vrtićima i ostale tekuće rashode;
- 2) stručno usavršavanje zaposlenih;
- 3) izgradnju i kapitalno održavanje zgrada i objekata i projektno planiranje;
- 4) opremanje dečjih vrtića.

U budžetu jedinice lokalne samouprave u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja obezbeđuju se sredstva za:

- 1) stručno usavršavanje zaposlenih;
- 2) prevoz zaposlenih;
- 3) prevoz učenika koji su nastanjeni na udaljenosti većoj od četiri kilometra od sedišta škole, ako na toj udaljenosti nema škole, a za učenike ometene u razvoju bez obzira na udaljenost mesta stanovanja od škole;

- 4) izgradnju i kapitalno održavanje zgrada i objekata i projektno planiranje;
- 5) opremanje škola;
- 6) druge tekuće rashode, osim onih za koje se sredstva obezbeđuju u budžetu Republike.

U budžetu jedinice lokalne samouprave obezbeđuju se i sredstva za zaštitu i bezbednost dece, odnosno učenika u skladu sa propisanim merama iz člana 44. ovog zakona.

Obezbeđivanje višeg standarda obrazovanja

Član 144.

Ustanova može učešćem roditelja učenika, jedinice lokalne samouprave, donatora, sponzora ili od proširene delatnosti da obezbedi sredstva za viši standard od utvrđenog pedagoškog standarda u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Sredstva iz stava 1. ovog člana koriste se za poboljšanje standarda obrazovanja i vaspitanja u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava, za ostvarivanje programa koji nisu delatnost ustanove, za ishranu i pomoć učenicima.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Član 145.

Novčanom kaznom od 30.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova ako:

- 1) počne sa radom, organizuje izdvojeno odeljenje, obavlja proširenu delatnost, izvrši statusne promene i promene naziva i sedišta ustanove na način i po postupku koji nije propisan čl. 34. do 37. ovog zakona;
- 2) ne propiše način i postupak za zaštitu i bezbednost dece, odnosno učenika (član 44);
- 3) ugrožava, omalovažava ili diskriminiše grupe i pojedince po osnovu rase, nacionalne, jezičke, verske ili polne pripadnosti, psihičke ili fizičke konstitucije, socijalnog ili kulturnog porekla, odnosno političkog opredeljenja i ako podstiče takve aktivnosti (član 46. st. 1. do 3);
- 4) dozvoli stranačko organizovanje ili delovanje u ustanovi i korišćenje prostora ustanove u te svrhe (član 46. stav 4);
- 5) ne donese razvojni plan i godišnji program rada u roku propisanom ovim zakonom ili ih ne primenjuje (čl. 48. i 81);

- 6) ne ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja donet na osnovu ovog zakona (čl. 68. do 74);
- 7) ne upiše dete u dečji vrtić, odnosno osnovnu školu radi pohađanja pripremnog predškolskog programa (član 89);
- 8) ne upiše dete koje ima prebivalište na području škole (član 90);
- 9) sprovodi ogled bez odobrenja ministra ili vrši statusne promene za vreme ogleda (član 93);
- 10) upotrebljava udžbenik ili nastavno sredstvo koje nije odobreno (član 94);
- 11) primi u radni odnos nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika koji ne ispunjava uslove iz čl. 110. do 113. ovog zakona ili na način i po postupku koji nije propisan čl. 121. i 122. ovog zakona;
- 12) zaključi ugovor o izvođenju nastave suprotno članu 124. ovog zakona;
- 13) ne udalji sa rada nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika zbog učinjene teže povrede radne obaveze (član 128);
- 14) ne postupi po rešenju prosvetnog inspektora (član 135. tačka 9).

Novčanom kaznom od 5.000 do 30.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i direktor, odnosno odgovorno lice ustanove.

Član 146.

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, odnosno staratelj ako namerno ili bez opravdanog razloga ne upiše dete u dečji vrtić radi pohađanja pripremnog predškolskog programa ili ako dete neopravdano izostaje iz dečjeg vrtića (član 89. stav 3).

Član 147.

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, odnosno staratelj ako namerno ili bez opravdanog razloga ne upiše dete u osnovnu školu ili ako dete bez opravdanih razloga ne pohađa nastavu u osnovnoj školi (član 90. stav 1. i član 96. stav 2. tačka 1)).

Član 148.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj centar ako ne pripremi odgovarajući materijal i dostavi ga ministru u datom roku (član 26. stav 2).

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i direktor centra.

XII. POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 149.

Poslovi utvrđeni članom 32. st. 4. i 5, članom 34. stav 2, članom 35. stav 3, članom 36. stav 3, članom 37. stav 3, članom 38. st. 2. i 3, članom 39. stav 2, članom 53. stav 5, članom 55. stav 1, članom 59. st. 4. i 5, članom 60. st. 2. i 3, članom 61. stav 2, članom 62. st. 3. i 4, članom 80. stav 5, članom 82. stav 3, članom 83. stav 1, članom 134. stav 2. tač. 1) i 2) i st. 4. i 5. i članom 136. ovog zakona, poveravaju se autonomnoj pokrajini.

Pokrajinski organi sarađuju sa republičkim organima i organima lokalne samouprave u obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana.

Ministarstvo ima prema autonomnoj pokrajini, u pogledu poverenih poslova državne uprave iz stava 1. ovog člana, prava i dužnosti propisane zakonom kojim se uređuje državna uprava.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 150.

Vlada će u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona obrazovati savete iz člana 10. ovog zakona.

Savet za usaglašavanje stavova u obrazovanju može se konstituisati ako je imenovano više od polovine članova Saveta.

Član 151.

Vlada će u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona osnovati centre iz čl. 19, 21. i 22. ovog zakona, a centre iz čl. 20, 23, 24. i 25. ovog zakona, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do osnivanja centra iz člana 20. ovog zakona, poslove koji se odnose na akreditaciju programa srednjeg stručnog obrazovanja, obavljaće centar iz člana 22. ovog zakona, a ostale poslove - centar iz člana 21. ovog zakona.

Do osnivanja centra iz člana 23. ovog zakona poslove će obavljati centar iz člana 21. ovog zakona.

Do osnivanja centra iz čl. 24. i 25. ovog zakona, poslove će obavljati Ministarstvo.

Do osnivanja centra iz člana 24. ovog zakona, ministar će odobravati udžbenike bez predloga centra.

Član 152.

Vlada, odnosno organ autonomne pokrajine će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona utvrditi mrežu srednjih škola.

Vlada će u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona utvrditi kriterijume za donošenje mreže dečjih vrtića i osnovnih škola.

Jedinica lokalne samouprave će u roku od godinu dana od dana utvrđivanja kriterijuma iz stava 2. ovog člana utvrditi mrežu dečjih vrtića i osnovnih škola na svom području.

Član 153.

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja propisa na osnovu ovog zakona.

Član 154.

Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti podzakonske akte, u skladu sa ovim zakonom.

Posebne osnove školskog programa osnovnog obrazovanja i vaspitanja ministar će propisati postupno za svaki razred, do ostvarivanja nastave celovito po ciklusima.

Izuzetno, ministar će doneti opšte i posebne osnove školskog programa za prvi razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, bez predloga saveta.

Ministar će rešenjem utvrditi broj zaposlenih u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi za obavljanje poslova prosvetnog inspektora u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, koje se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 155.

Ustanova je dužna da u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona usaglasi statut, organizaciju i način rada sa ovim zakonom.

Ustanova je dužna da propiše mere, način i postupak radi zaštite i bezbednosti dece, odnosno učenika iz člana 44. ovog zakona, u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ustanova je dužna da donese pravila ponašanja u ustanovi u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Škola će doneti razvojni plan najkasnije do kraja školske 2005/2006, a dečji vrtić - do kraja 2007. godine.

Član 156.

Ustanovi koja je pokrenula postupak za verifikaciju pre stupanja na snagu ovog zakona, utvrdiće se ispunjenost uslova po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 157.

Školski odbor osnovne škole doneće školski program za prvi razred prvog ciklusa osnovnog obrazovanja do početka školske 2003/2004. godine.

U postupku donošenja predškolskog, školskog i vaspitnog programa u prve tri godine primene ovog zakona organ upravljanja ustanove ima obavezu da o programu pribavi mišljenje prosvetnog savetnika.

Član 158.

Odredba člana 68. stav 1. ovog zakona primenjivaće se počev od 2004. godine.

Član 159.

Odredbe člana 89. st. 2. do 4. ovog zakona primenjivaće se počev od školske 2007/2008. godine.

Član 160.

Skupština opštine, odnosno skupština grada imenovaće upravni odbor dečjeg vrtića u roku od dva meseca od dana usaglašavanja statuta i organizacije i rada dečjeg vrtića sa ovim zakonom.

Školski odbor osnovne, odnosno srednje škole imenovan do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljaće poslove iz svoje nadležnosti do isteka mandata.

Savet roditelja osnovne, odnosno srednje škole izabran do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljaće poslove iz svoje nadležnosti do isteka mandata.

Član 161.

Direktor ustanove izabran do dana stupanja na snagu ovog zakona dužan je da u roku od godinu dana od dana donošenja podzakonskog akta iz člana 58. stav 11. ovog zakona savlada akreditovan program obuke.

Direktoru prestaje dužnost ako se proverom na ispitu utvrdi da nije savladao program obuke iz stava 1. ovog člana.

Upravni odbor dečjeg vrtića izabraće direktora u roku od 60 dana od dana konstituisanja upravnog odbora.

Direktoru dečjeg vrtića koji obavlja dužnost u mandatu, a čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, prestaje mandat danom izbora novog direktora, u skladu sa ovim zakonom.

Školski odbor koji nije raspisao konkurs, odnosno izabrao direktora u roku propisanom zakonom koji je važio do dana stupanja na snagu ovog zakona, raspisaće konkurs i izabraće direktora na osnovu ovog zakona u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu, s tim da direktor savlada program obuke u roku iz stava 1. ovog člana.

Član 162.

Zaposleni u ustanovi koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljao poslove sekretara ustanove, a nije diplomirani pravnik, može da obavlja ove poslove do kraja školske 2005/2006. godine.

Zaposleni iz stava 1. ovog člana raspoređuje se na druge odgovarajuće poslove, a ako takvih poslova nema ostvaruje prava zaposlenog za čijim radom je prestala potreba.

Zaposleni ustanove koji obavlja poslove sekretara i koji je diplomirani pravnik, a zasnovao je radni odnos do dana stupanja na snagu ovog zakona, dužan je da položi stručni ispit u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 163.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona zasnovao radni odnos u ustanovi i ima položen stručni ispit, smatra se da ima licencu na period od pet godina, od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik bez položenog stručnog ispita i pripravnik koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona zasnovao radni odnos imaju pravo da polažu stručni ispit, po programu i na način propisan do dana stupanja na snagu ovog zakona, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik iz stava 2. ovog člana koji položi stručni ispit smatra se da ima licencu na period od pet godina, od položenog stručnog ispita.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku iz st. 1. do 3. ovog člana izdaje se licenca, u skladu sa ovim zakonom u postupku za produženje licence, ako ispuni uslove za produženje licence.

Član 164.

Nastavnik u postupku obuke za školski program, ima pravo na odsustvo iz člana 120. stav 4. ovog zakona u trajanju do 12 dana.

Član 165.

Posle stupanja na snagu ovog zakona lice bez licence koje ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da zasnuje radni odnos u ustanovi po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, a najduže do kraja školske 2005/2006. godine.

Lice iz stava 1. ovog člana ima obavezu da stekne licencu u roku od dve godine od donošenja programa za licencu.

Član 166.

Lice koje je na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljalo poslove prosvetnog inspektora može i dalje da obavlja te poslove.

Lice iz stava 1. ovog člana koje na dan stupanja na snagu ovog zakona nije položilo pravosudni ispit, stručni ispit za rad u državnim organima ili za sekretara ustanove dužno je da ga položi u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a ukoliko ga ne položi, prestaje mu radni odnos.

Član 167.

Lice koje je na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljalo poslove školskog nadzornika, školskog razvojnog planiranja i stručnog usavršavanja ili savetnika za nastavni plan i program u Ministarstvu, može da obavlja poslove prosvetnog savetnika ako u roku od šest meseci od donošenja programa za prosvetnog savetnika položi taj ispit.

Član 168.

Za školsku 2003/2004. godinu upis započeo u prvi razred osnovne škole obaviće se po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

U prvi razred školske 2004/2005. godine upisuju se deca od šest i po godina do sedam godina i osam meseci, a mogu da se upišu i deca sa šest godina i pet meseci.

Deca od šest i po do sedam i po godina upisuju se u prvi razred školske 2005/2006. godine, a mogu da se upišu i deca sa šest godina i dva meseca.

Deca od šest i po do sedam i po godina upisuju se u prvi razred školske 2006/2007. godine, a mogu da se upišu i deca sa šest godina.

Član 169.

Učenici osnovne škole koji na dan stupanja na snagu ovog zakona pohađaju: šesti, sedmi i osmi razred nastaviće sa sticanjem osnovnog obrazovanja u osmogodišnjem trajanju, u skladu sa Zakonom o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/02) i propisima donetim na osnovu tog zakona.

Učenici osnovne škole koji na dan stupanja na snagu ovog zakona pohađaju prvi, drugi, treći, četvrti i peti razred osnovne škole, do upisa u sedmi razred, stićaće obrazovanje na osnovu Zakona o osnovnoj školi i propisa donetih na osnovu njega, a od školske 2004/2005. godine ovi učenici se postupno upisuju u sedmi razred, nastavljaju osnovno obrazovanje i vaspitanje u devetogodišnjem trajanju i polažu završni ispit, u skladu sa ovim zakonom.

Član 170.

Učenici osnovne muzičke škole koji su, do dana stupanja na snagu ovog zakona, započeli sticanje obrazovanja po programu u trajanju od šest godina, školske 2006/2007. godine prevode se u sedmi razred i završiće obrazovanje po novom školskom programu.

Učenici osnovne muzičke i baletske škole, koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona, započeli sticanje obrazovanja po programu u trajanju od četiri godine, školske 2006/2007. godine prevode se u peti razred i završiće obrazovanje po novom školskom programu.

Učenici osnovne muzičke škole koji školske 2004/2005. godine upišu osnovnu muzičku školu u trajanju od dve godine, školske 2006/2007. godine prevode se u treći razred i završiće obrazovanje po novom školskom programu.

U prvi razred osnovne muzičke škole, počev od školske 2004/2005. godine, upisuju se učenici koji će sticati obrazovanje u trajanju od osam godina, od školske 2006/2007. godine u prvi razred muzičke, odnosno baletske škole u trajanju od šest godina, a od školske 2008/2009. godine u prvi razred muzičke škole u trajanju od četiri godine, po novom školskom programu.

Član 171.

Učenici osnovne škole koji na dan stupanja na snagu ovog zakona pohađaju šesti, sedmi i osmi razred, upisivaće se u srednju školu zaključno sa školskom 2005/2006. godinom i završiće srednje obrazovanje na osnovu Zakona o srednjoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 i 23/02) i propisa donetih na osnovu njega.

Učenici osnovne škole koji na dan stupanja na snagu ovog zakona pohađaju prvi, drugi, treći, četvrti i peti razred upisivaće se u srednju školu počev od školske 2007/2008. godine na osnovu položenog završnog ispita i bez polaganja kvalifikacionog ispita, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Član 172.

Učenici koji na dan stupanja na snagu ovog zakona stiču srednje obrazovanje i učenici koji se zaključno sa školskom 2005/2006. godinom upišu u srednju školu, završiće srednje obrazovanje na osnovu Zakona o srednjoj školi i propisa donetih na osnovu njega, a od školske 2007/2008. godine, na osnovu ovog i posebnog zakona.

Član 173.

Odredbe člana 101. st. 4. i 8. do 11. ovog zakona primenjuju se počev od školske 2003/2004. godine i na učenike koji imaju pravo da steknu obrazovanje po propisima donetim do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 174.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe:

- čl. 3. i 4, člana 6. stav 1, člana 7, čl. 9. do 19, člana 23. stav 1, čl. 24. i 28, čl. 35. do 39, člana 40. stav 2, čl. 59, 64, 67. i 68, čl. 70. do 81, čl. 115. do 122a, čl. 138. i 139, člana 140. stav 1. tač. 1, 1a, 4, 5, 7, 10. i 11. i člana 141. Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/02);

- člana 3, člana 4. stav 1, čl. 6, 8. i 10, člana 11. st. 2. i 3, čl. 12. do 22, člana 25. stav 1, čl. 28, 29, 36. i 37, čl. 58. i 61, člana 64. stav 1. u delu koji se odnosi na rok, čl. 68. do 83, čl. 85. do 88a, čl. 89. do 92a, čl. 105. do 108. i člana 109. stav 1. tač. 2, 8, 9, 10. i 11. Zakona o srednjoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 i 23/02);

- člana 2. tač. 3) i 4), člana 3, člana 11. stav 1. tač. 6) i 7) i st. 2. do 4, čl. 31. do 33, člana 36. stav 2, čl. 43. i 44, čl. 45. do 53. u delu koji se odnosi na predškolske ustanove, čl. 54. do 62, člana 66. u delu koji se odnosi na predškolsko vaspitanje i obrazovanje, čl. 67. do 72. u delu koji se odnosi na predškolske ustanove i člana 77. Zakona o društvenoj brizi o deci

("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 29/93, 53/93, 67/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96 i 29/01).

Član 175.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".